

Nr. 15 • 1938

OLITSEILEHT

„Uudisleht“

on alati sisult huvitav ja
omapärane.

O.-ü. Riieturite Ühiskaubamaja

Tallinn, S. Karja 19, tel. 455-77
Tartus, Aleksandri 5, tel. 16-20
Suvehooajaks kohale jõudnud daamide
ja härrade mantli-, kostüümi- ja üli-
konnariiete uudismustreid tuntud
kodumaal ja inglise vabrikust.

MEHAANILINE

saapaparandus ja
kiirtallutamistöökoda

Tallinn, S. Karja tän. nr. 2. Telefon 445-67.

Koloniaal- ja pudukaubad

K-m. Hirschfeld & K-o

Tallinn, Veneturg 5. Kõnetraat 309-93.

Elegantne daam kannab igal hooajal ainult

„SIMPLEX“ KINDAID

A-S. KINDAVABRIK „SIMPLEX“
TALLINN, PRII TÄN. 3. TELEFON 448-19

Kõiki hooaja kodu- ja välismaa
riidekaupu suures valikus soovitab

Inglise magasin **H. GUTKIN**

Tallinn, Viru tän. 4.

• Telefon 436-46.

Politseileht

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 15 (518)

TALLINNAS, 17. AUGUSTIL 1938

XVII aastakäik

KÄESOLEVAS NUMBRIS LEIATE: Välismaalased Eestist ja eestlasist — A. Peel. — Kriminaalpolitsei registratuur uuendatud kujul — A. Lüt. — Omavalitsuste ja politsei koostööst — A. Ruusa. — Osavus võib sihile — L. Aenlo. — Suvetõde suvitustarest. — Vennasrahva pol.-ametnike külaskäik, Pariisi Süreté jm.

KAANEPILDIL: Rukkilõikus on käsil.

Pärast väsitavat sõitu

REGISTRATUURIKOVI

Välismaalased

A. PEEL

EESTIST JA EESTLASIST

Vabariigi 20. juubelipidustuste ajal ja suvitus-elu kestel külastas Eestit mitutuhat välismaalast, kes siin viibis lühemat või pikemat aega. Pealeselle korraldati erikongresse ja nõupidamisi välismaa esindajate osavõtul. Iga siin käinud välismaalane viis enesega kaasa muljeid meist ja meie maast. Saadud muljete järgi meid hinnatakse ja need antakse edasi teistele. Avalikud kirjutised ja ettekanded meist on suure tähtsusega ja nende juurde asuvad need, kes meid rohkem tunnevad, või kes oskavad lühikese ajaga palju näha. Ei ole kahtlust, et üldsusele edasiantavad muljed on head, sest objektiivne vaatleja peab tunnustama meie saavutusi ja edu. Kuid tuhanded välisriikide kodanikud, kes siin käinud, ei jaga oma muljeid mitte avalikult üldsusele, vaid oma tutvusringile. Viimane ei ole arvuliselt vähem esimesest ega mõjult kitsam. Muidugi on need arvustused ja tähelepanujagamised märksa subjektiivsemad, kuid seda üksikasjalikumad ja mõjuisamad.

Oleu püüdnud isiklikult ja pafjude teiste kaudu taotleda seda viimast, s. o. isiklikku arvamust. Olen saanud teada nende arvamusi ja muljeid, kes Eestis viibinud esmakordselt ja lühikest aega, kui ka nende omi, kes mitmekülgsest meid vaadelnud. Pean tunnustama, et jagatav üldmulje on rõhuvas enamuses ühtlane, vaated hakkavad erinema üksikasjus, kuid siingi ei ole niivõrd vastuoksusi, kui just eri tähelepanekuid, sest ühele on üks asi, teisele teine rohkem silma torganud.

Eesti elu tundjad, s. o. need, kes siin viibinud mitmel korral ja pikemat aega, ütlevad avalikult ja ka omavahelisis jutuaajamis, et Eesti elu on aasta-aastalt teinud järjest edusamme. Ühtlasi võib välja lugeda nende arvamusi, et meile vaadatakse kui võrdsele iseseisvale rahvale, kuna varem selles osas oli tunda nagu „noorema venna“ nooti. Huvitav, et ka jõuliselt suurema rahva liikmed on muutnud oma arusaamisi ja arvamusi. Eriti on siin kaasaaitajaks olnud meie rahva suur elutahe ja enesekaitse korraldus, mis on relvastanud terve rahva, nagu seda ütles ka president kaitseliidu suurparaadi puhul peetud kõnes: meie ei salga, vaid näitame, et oleme sõjariistus rahvas.

Üks rootsi ajakirjanikke, kellele oli eriti silma paistnud meie kaitseliit ja noorsugu aastapäeva pidustusil, ei saanud tagasi hoida oma arvamust

noorte rongkäikude puhul (noorkotkad, kodutütred, skaudid, gaidid, üliõpilased) ja ütles: Siin on rahva enesekaitse instinkt kõik selleks teinud, et ilma suurema kärata luua enesele võimas kaitsevall; see rahvas ei paindu enam.

Esmakordselt Eestit külastajate suust olen kuulnud järgmisi väljendusi: Miks Eesti ometi ennast vaka all hoiab ja enesest midagi kuulda ei lase? Iga teine maa, kellel on niipalju võõrale näidata ja pakkuda, kellel on ilus loodus ja kogemused külaliste vastuvõtuks, on ennast teistele rahvastele rohkem peale surunud. Loomulikult külastatakse neid maid, mida rohkem tuntakse. Eestist on kuulda ainult pidupäevadel ja teiste kaudu. Ise ei ole nagu midagi tehtud: ei ole kirjandust levitatud, bürood teavad vähe (Ameerika, Inglismaa). Edasi jutustab ta sellest, kuidas nüüd oleks õige aeg olnud Eestit tutvustada ameeriklasile, inglasile ja prantslasile, sest nende maade turism on juhitud Skandinaaviasse.

Vaevalt leiduks neid, kes kord külastavad Rootsit, ei külastaks ka Eestit. Veel mõni üksik aasta ja turismivool juhatakse juba teisale, sest see on mood ja mood ei püsi kaua.

Eks ole seesama, mida meiegi vaatlejad on siin märkinud, kuid need märkused on jäänud märkusiks.

Nüüd veel veidi üksik märkusi. Niipalju kui väliskülastajate on olnud kokkupuuteid suviste suurpidustuste ajal ja selle järele, on välismaalased kui ühest suust kiitnud pidustuste head kordaminekut. Eriti on neile silma torganud kodanike distsipliin. Tavaliselt on meist mujale valgunud teateid, mis kõnelevad sellest, et siin alkoholi tarvitamine on suur ja purjusolek käivat nagu hea tooni hulka. Ometi on tähele pandud, et nii suurte rahvamasside kogunemise ajal, nagu seda oli laulupidu ja kaitseliidu pidustused, alkoholi tagajärjel korrarikumisi, võrreldes harilikku elutempoga, oli võrdlemisi vähe. Üks välisajakirjanik, kes jälgis võimlemispidustusi ja oli üks viimaseist, kes väljakult lahkus, ütles: vaatlesin päris suure huviga, mis selle inimmassiga küll sünnib, kes siit peab kohe laulupeo platsile minema, sest käigud ei ole avarad ja aega on vähe. Mõtlesin, et üks osa rändab küll laulupidu nägemata, õnnetuste tõttu, haiglatesse. Kuid nägin oma silmaga, kuidas kõik liiklemine sündis äärmise korrapärasusega. Ta imetles meie rahva distsipliini. Oma imetlust ei

Juba ilutsevad rukkihakid väljal ja ootavad masindamist

saanud ta jätta avaldamata korrapidajate politseinike suhtes, kes rahvarändamise ajal seisid nii korralikena, nagu ei oleks neil üldse tegemist tuhandetega. Üks inglise kõrgem kirikuõpetaja seisid rohkem kui pool tundi pärast laulupeo lõppu näitusväljaku kohal ja jälgis, kuidas liiklemist juhiti politsei poolt „nii osavalt, delikaatselt ja sümpaatselt, et mine või suru nende kätt ülisma eeskujule.“

Leedu fotokorrespondent jäi pärast kaitseliidu paraadi, millele tunni aja pärast pidi järgnema laulupeo rongkäik, Vabadusväljakule, sest tema arvamine oli: mis need kaks-kolm ratsapolitseiniku suudavad siin kümnete-tuhandete seas korda luua, vaevalt siit kellelgi ärapääsu on. Jutelnud nii kaks-kümmend minutit, oli viimane kui inimene kadunud, väli täiesti lage ja fotomees võis kohvi jooma minna. Isegi ratsamehi ei olnud enam näha. Üllatunud külaline lubas laulupeo rongkäigu ajal ühe neist ratsapolitseinikest pildistada — tänu-täheks eeskujule.

Erilise tähelepanu osaliseks on saanud meie rahva keelteoskus. välismaalased on võinud selles veenduda ja nad ütlevad, et see ongi, mis juba esimesest hetkest siin loob koduse tunde. Keelteoskus ei ole silma torganud mitte üksi lin-

nades, vaid ka maal, kuhu ulatusid ekskursioonid ja üksikisikute rännakud. Vanad ja noored olevat sel alal võrdsed.

Üks väliskülalisest jutustas laulupeo ajal, et ta oli pöördunud ühe politseiniku poole inglise keeles. Kohe märganud, et sellel varrukal seisis ainult saksa ja vene keele märkus. Enne kui küsija veel orienteeruda saanud, kostnud politseilt vastus inglise keeles, vaatamata, et seda ei olnud märgitud. Võõra üllatus oli seda suurem. Külaline lõi jutu lõpul käega ja ütles: siin kõnele mis keelt tahes, iga mees oskab siin kõik keeled!

Suویتuskülalised ei nurise — üldiselt. Küll aga on üllatusi olnud — häid ja halbu. Nii on ju teada, et rootslaste juures on meid odava maana tutvustatud. Need, kes odavust on arvestanud imeodavana, on muidugi pettunud. Pettunud seepärast, et suvitaja, kui ta tuleb, tahab nautida kõik suvitaja lõbud. Nii on mõni pisema rahakotiga suvitaja Eesti odavast elust niiviisi aru saanud, et siin mängi mõne krooniga kõikjal suurt härrat. Ent pettumus on muidugi suur, kui odavalt saad kõike ikkagi „odavatest kohtadest“.

Hea üllatuse osaliseks on saanud need rootslased ja soomlased, kes arvasid, et siin suvitavad nende teenijad ja härrastel ei ole enam kohta,

KRIMINAALPOLITSEI

registratuur uuendatud kujul

A. LIIT

Meie kriminaalpolitsei kartoteekide ja muude teadete kogude kujundamisele, mis moodustavad nn. krim.-politsei registratuuri, asuti kohe pärast krim.-politsei asutamist 1920. aastal. Üksikute kartoteekide ja teadete kogude sisseseadmine sündis järk-järgult ja osalt katseviisil, et praktiliste katsete varal leitud meie oludele vastavaid tüüpe. Seejuures ei saadud vanade põliste krim.-politsei maade kogemusi kuigi palju kasutada, kuna kartoteekide ja teadete kogude iseloomu määrajaks jäädvaid eeskätt kohalised olud. Nii käis nende ridade kirjutaja 1921. a. Saksa- ja Rootsimaal krim.-politsei registratuurasjandusega tutvumas ja võis sel puhul näha kuni 50 erisugust kartoteeki, milledest aga ainustki ei saadud vahetult meie oludesse ümber istutada, kuna need olid kujundatud meist erinevate olude kohaselt.

Seitse aastat kestnud katsetamise ja kohandamisega jõuti niikaugale, et 1. jaan. 1927. aastal tehti Politseivalitsuse poolt sunduslikuks

kus ennast isandana tunda. Kui meie aukonsuli külaskäigu tagajärjel teatavaks sai, et asi ei ole nii, tuli kahtlejaidki ja need tunnistavad nüüd, et meie suvituskohtades leidub niipalju ruumi, et sinna ära mahuvad nii teenijad kui ka isandad, ja et isandate rahakoti võimaluste piiride juurde ei pääse teenijad neid segama. Ka siin saab distantsi pidada, kuigi ollakse demokraatlikul maal.

Ainult ühes osas kuulduv nurinat: maa tundmaõppimiseks ei ole ette nähtud võimalusi: puuduvad ekskursioonid väiksemaile gruppidele ja seletuste andjad, korralikkude ja puhtate korterite puuduse üle nurisetakse.

Mis aga kõiki välismaalasi imetlema on pannud, see on suvekodude loomine asutuste ja organisatsioonide poolt oma personaalile suurtesse suvituskohtadesse, kuna teistel maadel niisuguseid ühiskodusid paigutatavat ikkagi üksikuisse kohtadesse, kuhu meeleldi ei tahetavat minna. Välismaalased näevad meie politsei, raudteelaste, postiteenijate ja mitmesuguste noorte ning lastekodudes suurt voorust.

järgmiste — arvult 10 — kartoteekide ja teadete kogude pidamine: peakartoteek, daktüloskoobiline kartoteek, hüüdnimed kartoteek, elukutseliste kurjategijate teatelehed, kahtlaste isikute kartoteek, juurdluste kokkuvõtted, otsitavate isikute kartoteek, valerahalevitajate kartoteek, päevapiltide kogu ja informatsioonikaust elukutselisest kuritegevusest. Nende hulgas olid pooled üleriigilise keskkartoteegi iseloomuga, nimelt daktüloskoobiline, elukutseliste teatelehed, otsitavate kartoteek, informatsioon elukutselisest kuritegevusest ja valerahalevitajate kartoteek.

Ent krim.-politsei registratuuriga näib olevat samane lugu nagu Tallinna linnaga — see ei saa kunagi valmis. Mõned aastad tagasi, eriti kuritegelise elemendi liikuvamaks muutmise kui ka kogu rahva elu edasijõudmise tõttu hakkas ilmne nähteid, mis nõudsid registratuuri vahendite revideerimist ja täiendamist. Jäägu siinkohal maha salgamata ka töik, et registratuur peab pidama sammu ametnike teenistusoskusliku ja vilumusliku tasemega: ideaalseim registratuuri korraldus jääb paberile, kui ametnikud ei oska ega suuda seda ellu rakendada. Ka selle poolest on meil olukord aasta-aastalt paranenud, mis omakorda andis julgust asuda meie registratuuride viimistlemisele. See töö teostus kahe viimase aastaga ja selle tulemusena Politseivalitsuse direktori ringkirjaga 3. maist s. a. pandi maksma krim.-politsei registratuuride uuendatud korraldus. Mainitud korraldus tõstis sunduslikult peetavate kartoteekide ja teadete kogude arvu ühest küljest seniselt kümnelt seitsmeteistkümmele ning teisest küljest täiendas ja parandas tunduvalt mitme senipeetud kartoteegi konstruktsiooni.

Milleks peetakse registratuuri?

- 1) Politsei poolt ühenduses süütegudega kindlapeetavate isikute kindlakstegemiseks;
- 2) süütegude kordasaatjate ilmestamiseks pimedail juhtumel;
- 3) süütegulise elemendi silmaspidamiseks;
- 4) mitmesuguseiks politseiliseks otsimiseks;
- 5) süüteguse ja jälitustulemuste registreerimiseks.

Uus registratuuri korraldus näeb ette järgmised kartoteegid ja teadete kogud: peakartoteek, daktüloskoobiline ja monodaktüloskoobiline kartoteek, fototeek, hüüdnimede kartoteek, aktivistide kartoteek, territoriaalne abikartoteek viimase juurde, eritunnuste ja erialade kartoteek, valerahalevitajate kartoteek, rändavate elukutseliste kurjategijate kaustad, informatsioon erilise teguviisiga süüteggevusest, süütegude läbi kaduma läinud asjade keskkartoteek, üleriigiliselt otsitavate isikute ja dokumentide kartoteek, teadmatult kadumaläinud isikute ja leitud tundmatute laipade keskkartoteek, juurd-luskokkuvõtted ja süütegudest kannatanute kartoteek.

Neist võimaldavad:

- 1) daktüloskoobiline kartoteek ja fototeek — isiku kindlakstegemist;
- 2) hüüdnimede, monodaktüloskoobiline, aktivistide ühes territoriaalsega, eritunnuste, erialade, valerahalevitajate, rändavate elukutseliste kartoteegid ja osalt fototeek — süütegude kordasaatjate ilmetamist pimedail juhtumel.
- 3) aktivistide ja rändavate elukutseliste kartoteegid (ühelt poolt) süütegelise elemendi silmaspidamist (preventiivmõttes);
- 4) süütegude läbi kaduma läinud asjade kartoteek, üleriigiliselt otsitavate isikute ja dokumentide kartoteek, teadmatult kadumaläinud isikute ja leitud tundmatute laipade kartoteek ja osalt fototeek — mitmesuguseid politseiis otsimisi;
- 5) juurd-luskokkuvõtted, informatsioon erilise teguviisiga süütegudest ja süütegudest kannatanute kartoteegid — süütegevuse ja jälitustulemuste registreerimist.

Jääb üle peakartoteek; see on kartoteekide kartoteek, nagu hiljem näeme.

1. Isiku kindlakstegemise vahendid.

Ligemale 20 aastat tagasi juhtus Tartus nüisugune lugu, et keegi kodanik, kes politsei andmeil pidi olema X., esines tegelikult Y. nime all. Teda karistati. Hiljem selgus, et isik oligi tõepoolest Y., kuid vahepeal ta oli esinenud X-i valenime all.

See oli erandjuhtum. Tavaliselt võetakse kodanikke vastutusele selle eest, et nad tõeliselt esinevad valenime all. Enamasti kasutavad see-sugust võtet varemalt karistatud isikud, et uue süüteo puhul vältida raskemat karistust. Sageli kasutavad mainitud abinõu ka meid välismaail süütegevuse alal tutvustavad kaaskodanikud.

Isiku kindlakstegemiseks on palju abinõusid, näit. isikutunnistus päevapildiga, usaldata-

vad tunnistajad, antud seletuste ja isikukirjel-duslike andmete kontrollimised sugulaste juures ning endisis viibimispaigus jne. Paljudel juhtumel need teevad isiku kindlaks. Ent igakord pole võimalik neid kasutada (puuduvad), või vaatamata kõigele jääb siiski kahtlus isiku samasuses püsima. Seesuguseil juhtumel kasutame isiku kindlakstegemise (identifitseerimise) vahendit daktüloskoopiat, muidugi eeldusega, et isik on juba varemalt daktüloskopeeritud.

Kõigis moodseis politseides, nii ka meil, on isiku kindlakstegemise vahendina sisse seatud daktüloskoobiline (kümne sõrme) kartoteek. See kartoteek on puhtal kujul määratud varem registreeritud isikute identifitseerimiseks.

Eeskirja kohaselt daktüloskoobilise kartoteegi kaardid koostatakse kriminaalkomissaride kantseleides Politseitalitusest saadetavate trükitud formularide järgi kahes eksemplaris (Tallinnas — ühes eksemplaris). Üks neist saadetakse viivitamata Tallinna-Harju krim-politseile, kelle juures asub daktüloskoobiline üleriigiline keskkartoteek. Teine eksemplar hoitakse kartoteegikorras alal kohalises kriminaalpolitseis. Kaardid korraldatakse nii keskkartoteegis kui ka kohalises kogudes Henry-Roscheri klassifikatsiooni süsteemi järgi, mille kohta leidub juhiseid A. Liit, Kuritegude jälgimine, lhk. 134—146. Keskkartoteegis tingimata, kohtadel aga soovikohaselt, tuleb pida selle kartoteegi juurde daktüloskooperitud isikute tähestikuline kartoteek, millel tähendatud isiku daktüloskoobiline vormel ja täielik nimi.

Nagu kõik kartoteegid nii ka see kartoteek oleneb väga suurel määral sellest, kuidas seda peetakse. Esimeseks tingimuseks on, et näp-jäljed kaardil oleksid küllaldaselt selged. Tuletan siin meelde selgete näp-jälgede saavutamise eeltingimusi:

1) daktüloskooperitava näpuotsad olgu pestud, resp. puhastatud (bensini, piirituse, nuuskpiirituse või atsetooniga, kui seep ja vesi ei mõju), ning hästi kuivatatud, enne kui asutakse näp-jälgede võtmisele (ma tean, et selle vastu patustatakse, kas või ajapuuduse ettekäändel, kuid see ettekäänd ei tohi pidada paika);

2) trükimust plaadile olgu hõõrutud nii, et see ei oleks paks ega õhuke, peaasi, et see oleks ühetasane. Nagu kogemused kõikjal näitavad, saavutatakse see kõige kindlamini siis, kui trükimust tipitakse esiteks ettevalmistusplaadile, hõõrutakse hoolega laiali ja kantakse sealt rulliga veeretusp-laadile. Plaa-te ja rulle puhastatagu pärast tarvitamist põhjalikult. Seejuures peetagu silmas, et keskkartoteegi jaoks

määratud kaart omaks laitmatud näpujäljed, s. o., et jäljed ei oleks lapilised (arvatud välja naharikkeist tingitud lapid), liiga rasvased ega joonte eraldamist takistavalt kahvatud. Kui näpujäljed ei tule hästi välja, siis pestagu näppe ja valtsitagu plaate senikaua, kuni saavutatakse ühetasased selgesti loetavad jäljed. Jäljed võetagu nii, et peale esimese liigese ka kitsas riba teisest liigesest tuleks kaardile ning veeretatagu sõrme nii, et see pöörduks ühest küüne äärest teiseni. Tagasiveeretamine ja sõrme surumine kaardile on lubamatu. Suure hoolega pandagu ka lähele, et näit. parema käe sõrmede jäljed tööpoolest võetakse kaardil parema käe jaoks määratud lahtreisse, aga mitte vastupidiselt, mis-sugust hooletust paraku on tulnud ette. Krim-politsei registratuuri, kus kogutakse daktüloskoobilisi kaarte, hoolitsegu eelkõige selle eest, et näpujalgede võtmise abinõud — plaadid, rullid ja trükimust — oleksid alati korras.

Ent parimadki näpujäljed iseenesest ei tee veel isikut kindlaks, s. o. nende varal me saame küll teha kindlaks, et isik on varemalt registreeritud, kuid nad ei ütle seda, kellena see isik on sündinud ja perekonnaseisuametis registreeritud. Need andmed tuleb hankida isiku daktüloskopeerimise puhul teisel teel. Ja siin peab nõudma suurimat täpsust ja põhjalikkust. Kunagi ei tohi piirduda ainult sellega, kelleks isik ennast ise nimetab, vaid alati tuleb muretseda usaldusväärseid tõendeid. Seesuguseiks oleksid päevapildiga varustatud isikutunnistus (uurida, kas isikutunnistus on ehtis!), usaldusväärsed tunnistajad, kes tunnevad registreeritavat kauemat aega ja teavad ta päritolu, vanemaid ja sugulasi, tarbekorral nõuda teateid perekonnaseisuametist, saata päevapilt sugulasile ettenäitamiseks ning isiku poolt antud andmed kohal kontrollimiseks jne. On isik sedaviisi tõeliselt „kindlaks tehtud”, siis alles märgitagu andmed ta kohta registreerimiskaardile. Perekonna-, ees- ja isanimi (vallaslastel — emanimi) kirjutatagu kaardile selgestiloetavalt ja õieti, sünniaeg ja -koht selgitatagu välja täpselt ning niipalju kui võimalik isiku lähemaid sugulasi ja tuttavaid ühes elukohtadega. Viimased andmed on tihti väga väärtuslikud, kui tekib vajadus isiku otsimiseks või tema viibimise kohta teadete hankimiseks? On see kõik südame-tunnistuse järgi hoolega tehtud, siis pole karta, et politsei võtaks isiku tema õige nime all elamise eest vastutusele, nagu see sündis ühel juhul Vabariigi algpäevil, millal meil alles puudus korralik registratuur.

Meie kümne-sõrme-kaardile märgitakse rida isikukirjelduslikke andmeid registreeritud isikust. Neist väärivad erilist tähelepanu seesu-

gused, mida ei anna edasi päevapilt. Need oleksid: pikkus, kehaehitus, käed ja jalad, juuste, habeme ja kulmude värvus, näo ja silmade värvus, hambad, kõneseärasused ning mitmesugused eritunnused. Nende ülesmärkimisest tuleta-me meelde järgmised nõuded: Pikkus mõõdetagu (sentimeetreis), silma järgi hindamine ei ole lubatud; kätest ja jalgadest tuleb märkida üksnes siis, kui need on silmatorkavalt pikad või lühikesed, väikesed või suured. Käte ja jalgade puudumine ja nende muud vead märgitakse eritunnuste osas; juukseist, habemest ja kulmudest märgitakse ainult värvus; näost — ainult värvus, kui see on valgesse rassi kuuluval isikul silmatorkavalt valge, punane või pruun; silmadest — ainult värvus; hambaist — nende puudumine (missugused ni-melt) ning erineva värvusega kunsthambad; kõ-nest — tumm, õkitaja, kärisev või kõhisev hää; eritunnuseina — kõik politseidirektori eeskirja juurde lisatud eritunnuste skeemis ettenähtud eritunnused, kui need olemas. Olgu tähendatud, et eritunnuste täpne märkimine keskkartoteeki saadetavale daktüloskoobilisele kaardile on tingimata tarvilik, kuna nende jär-gi koostatakse eritunnuste üleriigiline keskkar-toteek.

Daktüloskoobilise kartoteegi kasutamiseks isiku kindlakstegemise otstarbel tuleb kindlakstegemisele kuuluvalt isikult võtta näpujäljed ja saata need esimese postiga Tallinna-Harju krim-komissarile. Tallinna-Harju krim-komissari registratuuri vastav ametnik on kohustatud viivitamata kartoteegist järele vaatama, kas isiku kohta leidub seal kaart, ning tulemusist (igal juhtumil) teatama telefoniteel näpujalgede saatjale. Meie praegustes oludes on võimalik seesugust isiku kindlakstegemist teostada hiljemalt 24 tunni jooksul, arvestades posti võrdle-misi kiiret liikumist.

Krim-politsei asutusile on näpujalgede võt-mine ja keskkartoteegile saatmine väga lihtis toiming. Raskusi võib tekkida välispolitsei asu-tusile, eriti maarajoonide konstaableile, kuna neil puuduvad spetsiaalabinõud näpujalgede võt-miseks ning seesuguste muretsemine läheb võrd-lemisi kalliks. Ent hea tahte juures saab ka siin asjast üle. Olgu tähendatud, et trükimusta ja plaatide asemele võib hea eduga tarvitada templivärvi patja, kui see pole liiga ohtrasti immutatud värviga ja kui värvi võtmiseks sõrmi mitte kõvasti padjal veeretada. Samuti saab võtta päris häid näpujälgi lambitahmaga. Sel-leks petrooleumilamp vabastatakse klaasist, läi-detakse ning keeratakse taht seevõrd üles, et leek hakkaks paksult suitsema. Nüüd hoitakse näpujälgi andva isiku sõrmed, mis enne vasta-valt puhastatud ja kuivatatud, kordamööda

lambisuitsus, kuni esimene liiges ja osa teisest liigesest kattub ühetasase tiheda tahmakorruga ja veeretatakse sõrm seejärel valgel siledal paberil. Jäljend võetagu $\frac{1}{4}$ poognale ühele ja samale poolele, kummagi käe sõrmed ise äärele. Käe nimetus kirjutatagu juba enne jäljendi võtmist vastavale paberiaärele, et hiljem ei tekiks segadusi. Peetagu meeles, et nii paremal kui ka vasakul käel algab jälgede võtmine põidlast ja lõpeb väikese sõrmega, kusjuures põidla jäljend asetseb ikka vasakul ja väikesel sõrmel paremal. Puuduvate sõrmede kui ka seevõrd vigast sõrmede kohta, millelt puudus võimalus näpujälgi võtta, tehakse vastav märkus samale näpujäljendi lehele, näidates kumma käe milline sõrm just puudub või on vigane. Arusaamatuste vältimiseks nummerdame mõlema käe sõrmed: põial 1, 2, 3, 4, väike sõrm 5.

Kiireil juhtumel võiks näpujälgede saatmise kõrval teha katset isiku identifitseerimiseks näpujälgede varal ka telefoniteel. Selleks küsija peab suutma koostada identifitseerimisele kuuluva isiku näpujälgede klassifikatsiooni vormeli, mis antakse keskkartoteegile edasi telefoniteel. Lisaks sellele tuleks veel leida kahe või kolme näpujälje eritunnused ja lasta neid võrrelda keskkartoteegi kaartidega samast vormelist. See on enamvähem teostatav telgitaoliste, silmus- ja keerdmuustrite juures, kuna puhtate lookade puhul ei saa see tulla kõne alla. Selleks asetatakse jõhviuup näpujäljele nii, et jõhv telgitaoliste puhul jookseks mööda telki kandvat püstjoont, silmusmuustril — läbiks sisemise ja välise terminuse ning keerdmuustril — läbiks mõlemad või kaks teatavat deltat ning siis leitakse eritunnused (joone algus keset muustrit, joone lõpp keset muustrit, joone hargnemine, kahe joone ühtumine (arvates vasakult paremale), saarekesed, haagid, punktid) mõlemal pool jõhvi ning nende ligikaudsed asukohad ning nende vahel asuvate joonte arvud. Sedaviisi võib teha samasuse suure usutavusega kindlaks, kuid see ei tohi kunagi originaaljälgede võrdlemist keskkartoteegis välja lülitada.

Lõppeks jääb veel puudutada küsimust, keda daktüloskopeerida. Selles valitseb eri maades isesuguseid vaateid; mõnel pool käiakse põhimõtte järgi: mida enam, seda parem, ja daktüloskopeeritakse igahünt, keda politsei kahtlustab mõnesuguse süüteo toimimises, teisel jälle teostatatakse teatavat valikut. Mis puutub asja tehnilisse külge, siis on daktüloskoobiline kartoteek neid väheseid kartoteeke, mis ei karda unistust; kas meil on kartoteegis mõnikümmend tuhat või mõni miljon kaarti, see pole kartoteegi korraldamise ja käsitlemise mõttes kuigi oluline. Meil on lähtunud põhimõttest, et daktüloskopeerimisele kuuluvad need vastutusele võe-

tavad, kelledest nende iseloomu ja ümbritseva miljöö järgi on karta, et nad ka edaspidi võiksid anduda süütegevusele. Seega pealtnäha küsimuse otsustamine on jäetud ametnike, resp. krim.-komissaride asjaks, kuid seniste kogemuste järgi otsustades pole siin ka midagi katki. Kindlasti võib öelda, et seesuguse asja käsitlese tagajärjel on jäänud suur hulk ilmaaegset tööd tegemata ja kulud kandmata.

Fototeek. Registreerimisele kuuluv isik pildistatakse kolmest asendist: otse eest, täpselt profiilist (paremalt näopolelt) ja vasakult näopolelt poolprofiilist. Kõik kolm ülesvõtet tehakse rinnapildina $\frac{1}{7}$ elusuurusest.

Registreerimise otstarbel tehtud ülesvõtteid ei retušeerita; see moonutab ülesvõtet ja hävitab väiksemad eritunnused. Profiilülesvõttel pea peab seisma normaalhoiakus, s. o. silma välisnurka ja kõrva traagust ühendav joon peab moodustama traagusest läbi jooksva horisontaaljoonega 15° nurga. Eriti registreerimise jaoks valmistatud aparaadid on mainitud nurga leidmiseks varustatud vastava visiiriga, tavalisele aparaadile tuleks aga 15° nurk joonistada mattklaasile.

Kui selgub, et registreeritav isik tavatseb ajada habet, siis enne pildistamist tuleks tal ära ajada habemetüügas. On ta seda laadi mees (näeme), kes vabaduses viibides paneb rõhku oma riietusele, siis pildistamisel seatagu riided korda ja varustatagu ta krae ja kaelasidemega, kuigi need tema vahistamisel jäid koju. Poolprofiilis ülesvõte tehtagu võimalikult peakattes. Kui pildistatav kannab pikki juukseid, mis varjavad kõrva, siis profiilülesvõtte puhuks seatagu juuksed nii, et kõrv jääks tervena paljaks. Kui parem kõrv on vigastuste läbi moonutatud, siis tehtagu profiilülesvõte erandina vasakult poolt. Pilt seatagu laitusetult teravaks ja valgustatagu õieti.

Paraku puuduvad enamikul meie krim.-politseidest nõuetekohased pildistusruumid, mistõttu suurema jao aastast peab pildistama puuduliku kunstliku valgustusega. Puudulik valgustus on aga registratuur-pildistamiseks äärmiselt vastuvõtmatu. Loodame, et aastate möödudes suudame tuua sel alal vajalisi parandusi.

Enamasti kuuluvad isikud, keda krim.-poliitseis päevapildistatakse, ka daktüloskopeerimisele. Selletõttu ei oma päevapilt isiku kindlaks-tegemisel kuigi suurt tähtsust. Ent mõnikord on seda siiski vaja, näit. kui isik pärast daktüloskopeerimist kaotas käed, või kui kohalt saadetakse keskkartoteeki päevapilt. Isiku kui ka päevapildi võrdlusel registratuuris leiduva päevapildiga võrreldagu tingimata ka kõrvu, kuna teame, et inimese kõrva kuju ta üksikosades on nagu papillaarjoonte piltki ainupä-

rane. Võrdlemine stündigu osa-osalt, seega: palistust võrreldagu palistusega, vastupalistust vastupalistusega, traagust traagusega, antitraagust antitraagusega jne. Kõrva üksikosade täieliku ühtumise puhul võib lugeda identiteedi vaidlematult kindlaks. Ebahühtumine võib oleneda ka hiljem tekkinud kõrva vigastust, kuid siis tuleb kutsuda arst eksperdik.

Päevapildid hoitakse registratuurides alal kahel viisil: kas albumeis või kartoteekides — fototeekides. Meie krim.-politseis päevapildid hoitakse alal fototeekides. Selleks pildid kleebitakse kaardile, mille esikülje ülemisele äärele vasakule kirjutatakse isiku pikkus sentimeetris ning paremale — sünniaasta number. Kaardi tagaküljele kirjutatakse isiku perekonna-, ees- ja isanimi, kuritegevuse eriala, juuste-, habeme- ja kulmude värvus, tähtsamad eritunnused ja registreerimise raamatu järjekorranumber. Ülesvõtteist esimesed kaks kleebitakse kaardi esiküljele, viimane (poolprofiilülesvõte) tagumisele küljele.

Aktivistide (kohaliste) ja rändavate elukutseliste kaardid korraldatakse fototeegis järgmiselt: kõigepealt liigitatakse need kolme gruppi — mehed, naised, mustlased; iga eelmine grupp jaotatakse uuesti kolme gruppi keha kasvu järgi, kusjuures meeste kaardid jaotatakse: 1) alla 160 sm., 2) 160—175 sm., 3) üle 175 sm; naistel ja mustlastel — 1) alla 150 sm., 2) 150—165 sm., 3) üle 165 sm. Igas eelmises grupis kaardid paigutatakse omakorda sünniaasta numbrite järjekorras ja nimelt nii, et suurimad numbrid on eespool. Peakartoteeki märgitakse fototeegi vormel näit.: 168—1883, mis mehe suhtes tähendab, et kaart asetseb teises allgrupis tagapool, naise või mustlase suhtes — kolmandas allgrupis samuti tagapool.

Ülejäänud kaardid hoitakse alal perekonnanimede tähestikulises järjekorras ning paigutatakse sealt, mida kõik head vaimud hoidku, fototeeki, kui aeg siiski kord küpseks peaks saama.

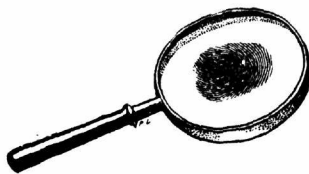
Registreeritud isikute päevapildi negatiivid tuleb hoida alal nummerdatult kooskõlas registreerimisraamatu numeratsiooniga.

Missuguseil asjaoludel teinekord on võimalik päevapildi varal isikut kindlaks teha, seda kujutab järgmine lugu meie praktikast:

1920. aastal sattus N. Venest Eestisse isik, kes nimetas ennast vene rahvusest päritolevaks,

omal ajal Tartu Ülikoolis arstiteadust õppinud arstiks P.-ks. Ta omas ka vastavad dokumendid ning tal õnnestus astuda arstina meie raudteede teenistusse. Mõne aja pärast tekkis kahtlusi, et dr. P. isikuga ja eriti tema arstlike teadmistega pole asjad korras. Ta tõi aga ühelt Tartu Ülikooli endiselt professorilt tõendi, et ta olevat tõepoolest professori endisi õpilasi ja esinevat oma õige nime all. Siis saadi andmeid, et dr. P. olevat eestlane V., kes kauemat aega töötanud Venemaal agronoomina. V. vanemad elasid Eestis, kuid ettenäitamisel ei tahtnud nad dr. P.-s oma poega ära tunda. On ju isegi võimalik, et poja äratundmine osutus neile tõeliselt raskeks, kuna poeg oli lahkunud kodunt noormeheks üle 20 aasta tagasi, ettenäidatav aga kandis laia vene habet ja kõneles ainult vene keelt. Siis õnnestus saada ühelt V. noorpõlve sõbralt päevapilt, mis tehtud V.-st üle 20 aasta tagasi enne viimase kodumaalt lahkumist. See päevapilt ühes dr. P.-st samas asendis tehtud pildiga anti nende ridade kirjutajale identifitseerimiseks.

Piltidel leiduvate nägude üldkuju võrreldes ei leidunud neis vähimatki sarnasust: ühel pool veidi üle 20-a. kõhnavõitu noormehe habemetu nägu, teisel üle 40-a. mehe priske nägu, mis pealegi tugevasti habemesse kasvanud. Ent mis veel tähtsam — noormehe pildil oli otsaesise väljaku laius ninaväljaku laiuse suhtes palju suurem kui dr. P.-st tehtud ülesvõttel. Seega ainult nägude võrdlemisel oleks tulnud võrreldavate piltide samasust paratamatult eitada. Ent mõlemal ülesvõttel oli kõrv hästi välja tulnud. Kõrva võrdlemisel selgus, et see nii ühel kui teisel pildil oli kõigis peensuses identne. Mainitud avastusele ning prantsuse kriminalisti A. Bertilloni ning hiljem paljude teiste teadlaste uurimisele kõrva ainupärasusest toetudes võisid kohtus tunnistada dr. P. identseks noormehe pildil kujutatud isikuga, teiste sõnadega, et mõlemad pildid kujutavad üht ja sama isikut. Kohus pidas selle tunnistuse usaldusväärseks ja karistas valearsti V.-na, olgugi et kohtualune jäi salgamise juurde. Pärast karistuse kandmist otsustas ta aga ka ise tunnistada oma õiget isikut ja oskas nüüd korraga ka eesti keelt. Olgu tähendatud, et ebaharilik otsaesise kõrgus noormehe pildil tuli kirjutada päevapiltniku arvele, kes oli retušeerinud maha juuksed otsaesisel.

Omavalitsuste ja politsei koostöö

Riigi aluste ümberkorraldamisega on reorganiseerimisel omavalitsused. Linna-, Maakonna- ja Vallaseadusega (R. T. 1938, 43 art. 704, 705 ja R. T. 1937, 32 art. 3107) on pandud omavalitsusele kindel alus, määratud sihid ja antud ülesanded. Mainitud asutused pole enam poliitiliste intriigid koolideks ja hüppelauaks poliitilisele areenile, vaid töö ja ühiskondliku hüvangu eksistentsiks. Põhjapanevate omavalitsuste seaduste jõustumisega algas meie haldusalal uus ajastu, mis ei jäta oma mõju avaldamata rahva sotsiaalsele arengule, kodanike poliitilisele veenetele kui ka riigiasutuste funktsioonidele — eeskätt politsei tegevusele. Omavalitsuste väljarendamisega on kergendatud politsei tööd. Politseilt on võetud mittepõlitseilised ülesanded ja pandud omavalitsusasutusile, nagu omavalitsuse maksude sissenõudmine, maksustamise alal kirjade kättetoimetamine, administratiivalal otsuste ja ärakirjade kättetoimetamine j. t. (R. T. 1936, 2 art. 11 ja nr. 4 art. 25 ning Maksustamiskorrald. sead. § 155 täiend., R. T. 1932, 1, 91 ja R. T. 1934, 55).

Seni lasus ainult politseil rahu, julgeoleku, avaliku korra asahoid ja igasuguste õnnetuste vältimiseks abinõude tarvituselevõtmine kodaniku tervise, elu ja vara alalhoiduks ja kaitseks. Nüüd on need ülesanded ja peale nende veel teisigi seniseid politseilisi ülesandeid pandud ka omavalitsusasutusile, nagu teede, tänavate, sildade korrahoid ja järelevalve, tulikahjude vastu kaitse ja ettevaatusabinõude tarvituselevõtmine ning tuletõrje ja kodanliku õhukaitse organiseerimine ja korraldamine, kerjamise, prostitutsiooni, liigjoomise ja ulakuse vastu võitlemine (Linnasead. § 11, 165, Maakonnasead. § 8, 145 ja Vallasead. § 10).

Seni pidi politsei abistama omavalitsusasutusi neile pandud kohuste täitmisel ja valvama seaduste ja määruste täitmise järele (Politseiasutuste kujundamise määrus, R. T. 1925, 177/78 § 4), kuid nüüd peavad omavalitsusasutused ka ise valvama seaduste ja määruste täitmise järele. Vallaseaduse § 61 p. 16 põhjal vallas täidab need ülesanded vallavanem ja on kohustatud vajaduse korral ühes külavanemaga abi andma politseile. Vallavanem ei anna mitte ainult politseile abi, vaid teatavatel juhtumel asendab isegi politseid ja on kohustatud täitma puhtpolitseilisi funktsioone, sest Vallaseaduse § 61 p. 19 põhjal on muuseas ka vallavanema ülesandeks: „vallas ilmsiks tulnud ja temale (vallavanemale) teata-

vaks saanud süütegudest politsei- või kohtuvõimudele teatamine; kuni politsei- või kohtuvõimude kohalejõudmiseni vajalike korralduste tegemine korra jaluleseadmiseks, inimeste ja vara julgeoleku kindlustamiseks, süüteo jälgede säilitamiseks ja süüdlaste kinnipidamiseks nende tabamisel süüteo, kui on karta, et nad enne politsei- või kohtuvõimude kohalejõudmist võivad põgeneda, misjuures kinnipeetud isikud tuleb anda viivitamata politsei- või vastava kohtuvõimu korraldusse.“ Siin ühtuvad omavalitsuse ja politsei funktsioonid. Vallas, kui maakonna halduslikus alljaotises, täidab need ülesanded vallavanem isiklikult või oma abide ja külavanemate kaudu, kes on tema käsutuses. Maakonna- ja linnavalitsused tagavad nii isiklikku kui ka ühiskondlikku julgeolekut ja rahu oma korralduste- ja määrusandlusega volikogude kaudu. Nad peavad looma oma tegevuse ning määrusandlusega olukorra ja tingimused, mis väldivad igasuguseid ohte ja on eeltingimuseks ühiskondlikule hüvangule ja korrale.

Kuigi osa politseilisi ülesandeid on pandud omavalitsusasutusile, ei tähenda see veel seda, et politsei on neist vabanenud või et tema osatähtsus ses osas oleks vähenenud. Tema ülesanded on jäänud endisiks.

On tarvilik, et kohalik konstaabel loob tiheda kontakti vastavate vallaametnikkudega, keda tuleb instrueerida nende pandud kohuseis, neile teha selgeks, missuguste abinõudega ja kuidas vastavatel juhtumel seada jalule julgeolek ja kord inimeste ja vara kaitseks ning millised on süüteo jäljed ja kuidas neid säilitada. Harilik kodanik ei ole teadlik vastavas kohas vajalisest teotsemisviisest, ega pööra tähelepanu süüteo paigal ilmnenu olukorrale, mahajäetud esemeile ja jälgedele. Samuti pole ta teadlik süüteo paigal leiduvate jälgede säilitamise tähtsusest ning säilitamise viisidest. Seadus ütleb küll, et vallavanem kuni politsei saabumiseni teeb vajalisi korraldusi korra ja julgeoleku jaluleseadmiseks ning süüteo-jälgede säilitamiseks, aga kuidas ja missuguste vahenditega, see on jäetud lah-tiseks. Ja seda ei saagi ette kirjutada, kuna seda dikteerib olukord, ilmnenu nähted ja tingimused sündmuskohal ning olenedes ka kohal korralooja taibukusest ja leidlikkusest. Neist viisest ja nähtest on teadlik oma spetsiaalala praktikaga politsei, kes on kohustatud andma vastavaid näpunäiteid ja ette valmistama oma asendajaid ning abilisi.

O savus viib sihile

Nõelaparaat töötab järgmiselt: sõjapüssi õõnde asetatud nõelaparaadi varva lühemale osale annab löögi päästmise hetkel luku löökraud, löök kantakse edasi spiraalvedruga ümbritsetud varva osale, seetõttu lendab varb umbes 10—15 sm ümbritsevast torust välja, moodustades enesest nagu löökraua noka pikenduse, mis annab löögi sütikule. Vedru mõjul tõmmatakse varb tagasi algseisu. Et ei rikutaks sõjapüssi ja löökraua nokka, selleks on kõik nõelaparaadi osad, mis puutuvad kokku püssi õõnega, valmistatud pehmet vasest. Pärast relva ja nõelaparaadi käsitsemist tuleb mõlemad hoolega puhastada.

Kui asetame sõjapüssi suudme ette umbes 15 sm kaugusse paberile või papile joonistatud sihtimismärgi ja selle märgi pihta laseme, siis lööb varva terav ots paberile nähtava väikese augukese, mis ongi sihtimise tagajärjel saadud tabamus märklehel. Sihtides õieti ja korduvalt ühte ja samasse märki (sihtpunkti), peame saama ka varva teraviku augud ühes ja samas kohas.

b) Nõelaparaadi tähtsus laskeasjanduses.

Nagu varem mainitud, on nõelaparaat sihtimise oskuse kontrollvahend.

Teostades õpilastega laskmise põhiasendeist sihtimise ja päästmise algõppust, on meil, instruktoritel, võimalik kontrollida nõelaparaadiga õpilaste laskeküpsust, enne kui üle minna tegelikule laskmisele. Sarnase kontrolliga väldime asjatut padrunite kulu, sest kui õpilane ei näita töötamisel nõelaparaadiga küllaldast lasketaset, on sarnase õpilase lasketase tegelikul laskmisel palju halvem. Kui aga siiski õpilane tegelikul laskmisel ei suuda veenda instruktorit oma võimeis, tähendab: õpilane teeb ilmselt jämedaid vigu töötamisel, tuleb sarnane õpilane otsekohe viia tagasi eelharjutusile ja lubada laskmisele alles siis,

Omavalitsuse ja politsei koostöö algatamise eeltingimuseks on mõlema poole teadlik olek seadustega neile pandud õigustustist ja kohustusist, ning kohusetundlik hea tahe koostööks. Nad ei pea mitte ainult tundma neid korraldusi ja seadusi, mis neid seovad nende kohustusistega, vaid kõiki kehtivaid norme, olgu need mis alal tahes, ja seda esijoonel politsei; ja eriti nüüd, kus on ümber korraldatud riigi põhialused ja sellele rajatakse uus ühiskondlik kord, reformeerides omavalitsusi, kusjuures kodanikele, asutustele, kui ka nende ametnikele tekib uusi õigustusi ja kohustusi.

kui eelharjutuste tagajärjed lubavad oodata laskeharjutuse rahuldavat täitmist.

Peale õpilaste kontrollimisvõimaluse on võimalik nõelaparaadiga kõigil laskureil harjutada ja arendada alati laskeosavust ja -küpsust täiesti ilma materiaalsete kuludeta, sest nõelaparaadiga saadud tagajärjed näitavad lasketagajärgi vähenatud kujul. Nõelaparaati võib kasutada siis, kui laskur on juba tuttav sihtimisega, asendi põhinõuetega ja päästmise „nõksudega“. Lõppeks, nõelaparaat võimaldab laskuril enesel näha oma sihtimise ja päästmise tõelisi tagajärgi ja laskur võib neid võrrelda muljetega, mis saadud päästmise hetkel.

3. Nõelaparaadi käsitsemine.

a) Nõelaparaadi ja sõjapüssi valmisseedmine tunniks.

Et seada valmis õppetunniks nõelaparaat, selleks asetame sõjapüssi vertikaalselt kabarauaga vastu maad. Hoiame vasaku käega sõjapüssi vintraua suudme kohalt kinni, nii et põial ja esimene sõrm oleksid vabad.

Võttes nõelaparaadi paremasse kätte, juhime vasaku käe põidla ja esimese sõrme abil kerge vajutusega vintraua õõnde nii, et nõelaparaadi näpits-muhv oleks kindlalt ja sügavalt rauasuudme ümber. Seega on meil nõelaparaat ja sõjapüss käsitsemiseks koostatud. Nüüd vinname luku ja päästame trikile vajutades päästiku. Kui päästmisel nõelaparaadi varb liigub 10—15 sm õõnest välja ja tõmbub otsekohe algseisu tagasi, on nõelaparaat korras.

b) Sihtimise tehnika nõelaparaadiga.

Nagu nägime, liigub nõelaparaadi teras varb ainult 10—15 sm oma pesast välja, seepärast peame vastava märklehe asetama sarnasele kaugusele, et teraviku ots ainult puudutab märklehte. Kui asetame märklehe kaugemale, siis ei saa meie lehel üldse mingeid jälgi, s. t. tabamusi. Kui aga asetame märklehe liiga ligidale, või võtame laskeasendi liiga lähedal märklehele, siis saame õige suured augud märklehel ja meie ei saa sihtimise tagajärjest selget pilti.

Nõelaparaadiga sihtides meie ei saa tagajärge mitte sihtimispunkti, s. o. mitte punktis, kuhu sihime, vaid saame tabamusi teataval kaugusel allpool sihtpunkti. Siit järeldub, et nõelaparaadiga meie ei saa mitte tabamuste pilti, vaid pigemini tiheduse pildi.

Tabamuste tihedusest olenevad lasketagajärjed. Kui õpilane laseb hea tihedusega tabamuspildi nõelaparaadiga sõjapüssist, siis on instruktoril kerge õpilase püssi nii jooksmata panna, et õpilane saavutaks ka head tabamused tegelikul laskmisel.

Et meil ei oleks vaja sageli vahetada märklehte, selleks võime kasutada ühe ja sama sihtpunkti pihta sihtimisel mitmesuguseid sihiku seadeid.

Kõrge põlvelt-laskmise põhiasend sihtimise harjutamiseks nõelaparaadiga

d) Tiheduspildi hinne ja järeldused õpilase sihtimisvigadest.

Nagu juba eelpool öeldud, kui õpilane saavutab hea tiheduse sihtimisel nõelaparaadiga, siis tegelikul laskmisel saavutab ta ka häid tabamusi. Seega võime siis saavutatud tiheduspildi järgi hinnata ka õpilase üldist lasketaset. Näiteks: kui õpilane saavutab nõelaparaadiga sihtimisel tiheduspildi, mis mahub 2 mm läbimõõduga ringi, siis 50 m peale lastes on kõik kuulid tabanud 10-ringilisel märklehel 6 ringi.

Tagajärjed võib lugeda rahuldavaks, kui tiheduspildi läbimõõt lamades asendist on 2 mm, põlvelt — 3,3 ja püsti — 4 mm.

e) Instruktori kohused nõelaparaadiga töötamisel.

Instruktori kohused nõelaparaadiga töötamisel on: selgitada ja kindlaks teha laskuri juures esinevad vead, nagu rebimine, noogutamine, pilgutamine jne.

Kõige paremini saab neid vigu selgitada nõelaparaadiga. Tegelikul laskmisel on neid vigu palju raskem kindlaks teha, sest püssi tagasipõrge ei lase neid vigu välja paista.

Instruktor peab pidevalt jälgima õpilast ja esinevad vead kohe ära seletama. Kui õpilase juures samad vead korduvad, tuleb harjutus nõelaparaadiga kohe lõpetada ja õpilane selleks määratud instruktori juurde saata, kes esinevad vead püüab laske-eeskirjas näidatud viisidel võõrutada.

Instruktor peab kogu aeg jälgima, et püssi suue oleks õigel kaugusel märklehest.

Nõelaparaadiga töötamisel on maksev nõue, et laetud püssiga, s. t. püssiga, mille õõnde on asetatud nõelaparaat, ei sihitata kuhugile mujale kui märklehe suunas. Vastasel korral võib juhtuda õnnetusi inimestega, või rikkuda nõelaparaadi.

4. Sihtimise harjutused nõelaparaadiga kolmest põhiasendist.

Instruktor teostab ühe õpilasega sihtimise harjutusi nõelaparaadiga, kuna ülejäänud õpilased vaatavad pealt.

Küsimuste esitamisega õpilasile selgitada esinevad vead.

5. Nõelaparaadiga sihtimise harjutustunni organiseerimine.

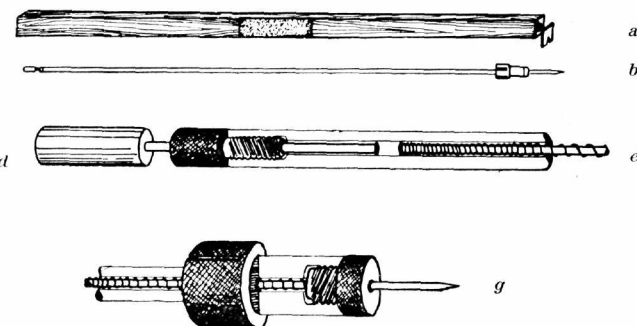
Nõelaparaadiga sihtimise harjutusile võib saata õpilase alles siis, kui on võetud läbi sihtimise algõppus ja laskmise põhiasendid.

Sihtimise harjutused nõelaparaadiga teostatakse rööbiti teiste õppustega, s. o. teatava laskeasjanduse tunni peateema kõrvalteemana, et mitte koormata instruktorit suure hulga õpilaste jälgimisega ja rakendada tööle kõik laskeasjanduse tunnist osavõtjad.

Nõelaparaadi juurde saata ainult need õpilased, kel on selged laskeasendid ja kes ei tee laskmist segavaid vigu sihtimisel ja päästmisel.

Nõelaparaadiga sihtimise harjutuse grupp võib koosneda 2—4 mehest.

Peamine nõue on, et teostades sihtimise harjutusi nõelaparaadiga, peab instruktor võimalikult põhjalikult ja intensiivselt töötama iga üksiku õpilasega. Sellest järeldub, et sihtimise harjutusi nõelaparaadiga võib teostada korraga ainult ühe õpilasega, sest mitut õpilast ei saa instruktor kor-

- a. nõelaparaadi puust ümbrik, mille keskel kummist märklehe alus;
 b. nõelaparaat;
 d. nõelaparaadi osa, mis on luku suhu taldriku-kujulise esiotsa vastas, ja mis võtab vastu löögi löökraua nokalt ning annab selle edasi spiraalvedruga ümbritsetud terasvarvale (e).
 g. nõelaparaadi näpitsmuhv, mille abil on nõelaparaat püssiraua küljes.

raga jälgida ja sarnaselt võib mõni õpilane omandada vigu, mis tulevikus mõjuvad halvasti tege-liku laskmise tagajärgele.

Alles siis võib lasta õpilast iseseisvalt teostada sihtimise harjutusi nöölaparaadiga, kui ta on läbi käinud instruktoriga kontrolli alt ja ei tee vigu.

Siin kerkib küsimus, mis panna tegema ülejäänud õpilased, sest tunnis on neid alati üle 2—4.

Ülejäänud õpilased võivad samal ajal, kas abinstruktoriga juhtimisel või ka iseseisvalt, teostada laskmise põhiasendite ja sihtimise harjutusi. Kui õpilased teotsevad iseseisvalt, siis on instruktorigal võimalus neid asendite võtmisel aeg-ajalt kontrollida.

6. Kordamine.

Instruktorite kursusest osavõtjaid määrata üks õpilane instruktoriga ja lasta tal ühe õpilasega teostada sihtimise harjutust nöölaparaadiga ükskõik missugusest asendist.

Kontrollida ja selgitada esinevad vead ja puudused.

Kokkuvõtt ja lõppsõna.

Käesolevas tunnis võtsime läbi nöölaparaadi ja sellega sihtimise harjutused kolmest põhiasendist ning lõppeks ka selle tunni organiseerimisviisi.

Lõpetades tunni, juhin instruktorite tähelepanu veel järgmisele nõudele.

1. Et õpetada teistele midagi, peab õpetatavat ainet ise põhjalikult tundma. Käesoleva teema juures peab instruktorigal olema täiesti selge nöölaparaadi käsitlemise oskus ja sihtimisel tehtavate vigade kindlaksmääramine ja nende kõrvaldamine.

2. Politsei Laske-eeskirja § 66 kolmanda lõike nõudeid ja tagajärgede norme ei saa võtta reeglina. Instruktor-laskeõpetaja koostagu normid vastavalt õpilase edasijõudmisele ja asendile.

Siinjuures tuleb õpilast hoolega jälgida ja väiksem kui viga otsekohe parandada.

3. Nöölaparaadiga sihtimisharjutusi tuleb teostada võistluse tähe all. Seeriad olgu võimalikult pikemad, siis tegelikul laskmisel on tagajärjed paremad, sest laskuri võimed arenevad ja selguvad peamiselt pika seeria juures, kuna võistlus on parimaks abinõuks, et äratada ja alal hoida huvi harjutuste vastu.

4. Tunni andmisel tuleb hoiduda ühetoonilisest seletamisest. Instruktor peab andma ise eeskujuga, näidaku ise ette ja nõudku järeletegemist ning käskude ja igasuguste korralduste täpset täitmist. Peab nõudma täpset täitmist ka selliseis korraldusis, mis ei kuulu otse tunni teemasse, kuid on muidu elustavad ja ergutavad.

Kui instruktor sundab täita need peamised nõuded, siis antud tund täidab kindlasti oma ülesande ja tagajärgi näeme peatselt laskeradadel tegelikul laskmisel.

Ujumisinstruktorite ja vetelpäästjate kursused Tallinna politseis

7. kuni 20. juulini s. a. korraldas Tallinna-Harju prefektuur Politseitalituse direktori käskkirja alusel Pirital, Kloostrimetsa ujulas, politseiüksuste ujumisinstruktorite ja vetelpäästjate kursuse.

Kursuse eesmärgiks oli: valmistada ette igale Tallinna-Harju prefektuuri adm.-piirkonnas asuval politseiüksusele tarviline arv ujumisinstruktooreid ja vetelpäästjaid.

Kursusest võtsid osa kõik politseiüksused ühe või kahe esindajaga, kokku 19 pol.-ametnikku. Osavõtjad olid kõik vastavate eeldustega (ujumisoskusega) politseiametnikud, mistõttu kursuse õpetöö edu oli seda suurem.

Kursuse kavas olid järgmised ained: 1) ujumise teooria — 4 t., 2) rinnuli ujumine — 6 t., 3) seljali ujumine — 5 t., 4) küljeli ujumine — 4 t., 5) vettemineku viisid — 1 t., 6) pöörded — 1 t., 7) vetelpääste — 8 t., 8) vees hingamine, kontrollujumine ja ujumisviiside kordamine — 4 tundi ja 9) katsed — 3 tundi, kokku 36 õpetundi.

Kursuse juhatajaks oli konstaabel J. Rattur — 1. politseijaoskonnast ja temale abilisiks: konstaabel A. Eenpere — 4. politseijaosk. ja konstaabel E. Lemets — 3. pol.-jaosk.

Kursuse lõpul korraldatud katsed sooritasid järgmised politseiametnikud:

I. Ujumisinstruktorite katsed:

prefekti kantseleist — kordnik Evald Aruvald, 1. politseijaoskonnast — kordnik Reinhold Ottisaar, 2. pol.-jsk. — konst. Paul Okk, 3. pol.-jsk. — konst. Lembit Redel, kordn. August Enok, 5. pol.-jsk. — konst. Hugo Sikka, kordn. Heinrich Pärn, 6. pol.-jsk. — kordn. Roland Ahman, Sadama pol.-jsk. — konst. Julius Maandi, kordn. Artur Klemmer, Kopli pol.-jsk. — konst. Otto Olving, Tehnil. pol.-jsk. — v.-kordn. August Hütt, Rapla pol.-jsk. — konst. Elmar Purre, Keila pol.-jsk. — konst. Ruho Tippo, Nõmme pol.-jsk. — kordn. Tõnis Vastalu, Ratsareservist — v.-kordn. Elmar Rannu.

II. Vetelpääste alal vanempäästja katsed,

kellele E. P. Risti Samariitlaste Organisatsiooni Peastaabi poolt on antud välja vastavad tunnistused:

prefekti kantseleist — kordnik Evald Aruvald, 1. pol.-jsk. — kordn. Reinhold Ottisaar, 2. pol.-jsk. — konst. Paul Okk, 3. pol.-jsk. — konst. Lembit Redel, kordn. August Enok, 5. pol.-jsk. — kordn. Heinrich Pärn, Tehn. pol.-jsk. — v.-kordn. August Hütt, Rapla pol.-jsk. — konst. Elmar Purre, Keila pol.-jsk. — konst. Ruho Tippo, Nõmme pol.-jsk. — kordn. Tõnis Vastalu, Ratsareservist — v.-kordn. Elmar Rannu.

Eelnimetatud politseiametnike väljaõpetamisega on 1. pol.-jsk. konstaabel Johannes Rattur omandanud vetelpääste instruktoriga kutse ja temale on antud E. P. Risti Samariitlaste Organisatsiooni Peastaabi poolt instruktoriga tunnistus.

SUVEKIRI SUVITUSTAREST

Männimetsas mere ääres asub mitu uhket tare. Üks neist — Meretare — on oma nime-tuse saanud mere järgi, teine — Rannatare — mere ja rannapürjoone tõttu, ja et kolmandat ja neljandat esimestega mitte ära vahetada, siis on neile nimeks pandud Pargitare ja Jõe-tare.

Erandina teistest suuremaa taredest avalda-vad ülalnimetatud tared elumärke vaid süda-suvel. Siis koguneb sinna töötavaid käsi igast ilmakaarest. Ühise katuse all leiavad peavarju peenikesed linnaprouad ja tüsedad maamandad, siin on ametimehi igas astmes ja lootustärata-vat noorsugu lugematul arvul. Ühes neist tare-dest leidis peavarju ka minu maine olend.

Kui tööarmastaja indiviid kunagi võtsin kaa-sa reha ja vikati, need kõige tarvilisemad juu-likuu atribuudid. Pole ju heinaajal ülimat ela-must, kui vuhitada heina varasel hommikutun-nil, mil kaste säteb rohuladvus ja vahe vika-tilera nagu mööda minnes jätab põlvkõrguse kaare üksteise järele seljataha.

Suunanud oma sammud keskpäeval tööajal tare õue, hämmastusin esimesest vaatamängust peaaegu keeletuks. Elamu, puud ja pöösad na-gu mujalgi selle kandi taredes, vaid tikandust rohkem katuserüüstas, nähtavasti selleks, et vih-mavesi niriseks ühtlases reas katuselt alla, kuid see elamine-olemine oli mulle kui taluinimesele ütle-mata võõrastustäratav.

Keset tare õue oli kahe posti vahele riputa-tud „rüimevõrk“. Mehed ja naised väga kasinas rõivastuses sagisid peaaegu paanikas ülestõste-tud kätega ümber võrgu, suus sagedane hüüe „Kaarin, võta!“ Vähe maad eemal pöösaste vilus pikutas murul hulk rahvast kahes leeris. Kui ma õue veerel peatuma jäin ja raske vikati õlalt maha upitasin, karjusid maaslamajad otse-kui ühest suust: „Surm tuleb!“ Ma ei teinud esialgu sellest pilkest väljagi, vaid arutasin endamisi küsimust, ei tea, mis selle tare lapsed küll on korda saatnud, et neid on kinni pandud suurde kasti, mille veerul istus üks tugeva ole-misega naisterahvas. Kasti otstarve selgus mul-le peagi. Üks valge peaga poiss sihtis meetri-pikkuse kaikaga otse minu suunas. Ma arvasin, et sihib vist niisama. Korraga tundus nagu pikne oleks löönud mu sääreluisse, silme ees kip-pus vägisi mustaks minema, kuulsin veel vaid nagu läbi udu maaslamaajate korduvat rõõmu-hüüet: „Rannatare, tore tare!“

See oli kõik vaid alles eelmäng. Äkki kõlas kõrvulukustav masinavile mu otseses läheduses ja sellele järgnes mitmest sajast kõrist metsik sõjakisa, mis pani mu luud ja lütked haavale-hena värisema. Mulle kerkisid silme ette lapse-põlves voki kõrval veeritud lood „Valgest kih-vast“ ja „Kentuki lõvist“ ja ma ootasin hirmuga, millal mind kätest ja jalust kinni haaratakse ja indiaanlaste sõjajumalale ohverdatakse.

Kuid seda ei juhtunud. Kui olin oma teada seisnud terve igaviku samal paigal ega julge-

nud avada hirmu pärast oma silmalauge, tund-sin äkki õrna puudet oma mehisel käsivarrel ja mahe naisehüül lausus mulle sõbralikult: „Eks tere ka, tulite suvitama, lähemega tupp, kas suvatsete kohe süüa?“ ja maud sellesarnast. See oli noor brünett daam, juuksed hoolikalt kammitud üle pea ja silmis kelmikas naeratus, ütles enese olevat selle tare perenaise. Ma ei tahtnud uskuda oma silmi. Kas sündis see kõik unes või oli selle pettemängu tekitajaks üleliigne väsimus. Pannud vikati ja reha perenaise soovitusel kuuri, tundus nagu oleksid mu jalaputked liimist lahti ja ma ei teadnud õieti kummal jalal oleks rohkem õigust olnud longata.

Nende tähendusrikaste sündmustega algas mu esimene suvituspäev tares.

Järgmine päev oli laupäev. Ma olen harju-nud kuke kiremise ja lammaste määgimise peale üles ärkama, kuid siin seesuguseid häälitsusi mu kõrvu ei kostnud. Päike oli juba mitme sül-la võrra metsast kõrgemale kerkinud, kui ma oma sisemise tunde järgi üles ärkasin. Läbi akna nägin perenaist õuel kõndimas, muidu oli kõik vaikne. Mul oli nagu pisut häbi, et olin nii kauaks magama jäänud ja ma pidasin enda-misi nõu, kas näidata ennast noorele perenai-sele, kelle pilk juba esimesest hetkest oli tungi-mud mu südamesse, või mitte.

Kuid ma pidin süiski õue minema, oli nagu mingeid toimetusi. Perenaine oli kuurist mu reha võtnud ja tõmbas liivasele pinnale ühtlasi jooni. Ma arvasin, et laupäevane päev, silub vist veiste jälgi. Tegin juttu karja väljalaskmi-sest ja pärisin, kas koplid on ka kaugel. Selle jutu peale jäi perenaine imelikult mulle otsa vahtima, ja mul hakkas iseenese pärast sant tunne.

„Pole meil kopleid ei kedagi,“ katkestas pe-renaine pünliku vaikuse, „elame siin kui linnud oksal, naudime päikese hurmavat mõju ja ka-rastame keha soolases merevees, anname puhkust kehale ja vaimule, et varsti jälle uuesti rakendu-da pingutavasse tõhe.“ Ja sedasi ta kõneles mi-nuga tükk aega, sageli kelmikalt mulle silmi vaadates. Vahepeal olid minu käed nagu ise-enesest sattunud reha varrele. Seniks kui pere-naine suvatses lahkuda, olime tare õue juba mit-mel korral üle rasbeldanud. Uksel viipas ta mul-le käega ja kutsus õhtuks Meretaresse sinma-nile.

Jõudnud õhtul kella 9 paiku Meretaresse, oli sinna juba kogunenud palju rahvast. Õue vära-vast sisse astudes paistsid mulle silma pikad pidulauad, kaetud külmade roogadega, valged laudlinad ulatusid maani. Tare taga, rohtunud õuel, istus reastatud pinkidel tõsiste nägudega inimesi. Metsa all künka otsas konutas pasu-nakoor. Miks nad ometi ei mängi, mõtlesin endamisi, saaks natuke jalgu keerutada, siis kaok-sid ka külmajudinad seljalt. Kuid pillimehed ei teinud väljagi, justkui polekski nende kohus pilli puhuda.

Mul tuli korraga hea mõte pähe, et ega pill ilma õlitamiseta ei mängi, vaja perenaine üles otsida ja paluda temalt pilliõli. Noh, pole sel piduajal perenaise leidmine kerge. Küll temalgi neid askeldusi ja toimetusi, pealegi kui nii palju pidulisi koos.

Perenaiselt kuulsin, et pasunakooril polevat juhti, seepärast ei saavat mängida. Kui juht puudub, ei aita seal pilliõli ühtigi. Merele olevat saabunud üks itaalia laev, selle kapten olevat kange moosekant ja paat olevat läinud teda kaldale tooma.

Arutanud perenaisega niiviisi seda olukorda, kostis järsku metsast trummipõrinat ja pasunamängu. Ega siis muud, kui padavai kohale. Pasunakoor mängis parajasti Abessiinia marssi, mis kangesti löikas südamesse. Ei tea, mis viise kõik oleks kuulda saanud, aga just keset mängu tõi laevupoiss kaptenile kiire kirja. Suure rutuga hakkas kapten kirja lugema ja unustas takti-löömise. See olukord pillimeestele ei meeldinud. Üksteise järele võtsid nad pillid kaenlasse ja läksid mere äärde lutsu viskama. Ainult trummi-mees jäi esialgu kohale. Viimaks katkes ka tema kannatus ja, haaranud trummi õtale, kadus sellega. Nii olime sedakorda pillimeestest ilma.

Seniks, kui uut pasunakoori mindi otsima, paluti külalised lauda. Liudadel oli iga seltsi roogasid ja ka kangematest jookidest polnud puudust, kuid pidu komme on juba kord selline, et ilma pillita ei saa kätte õiget taju. Pidulised hakkasid siis ise pillerkaaritama. Esiteks lauldi üksi, siis kahekesi ja viimaks laulis kogu pidurahvas. Kui me sedasi tükk aega olime laulnud, siis tõusis üks pisivurrudega isand püsti toolile ja hakkas pererahvast ja pidulisi kiitma. Kõigepealt kiideti tähtsamaid külalisi, siis vähemtähtsaid ja lõppeks said kiita ka need, kes murul hirmsat sõjakisa tegid, ja ka see valge peuga poiss, kes kaikaga mu kodaratesse sõitis, ei jäänud kiitusest ilma. Ühes kiitusega jagati ka kingitusi, kuid ainult sõjakisategijatele. Sealjuures, kes rohkem kisa tegi, sai vähema kingituse ja vähema vaeva nägijad — suurema kingituse, et saavutada tasakaalu tegelaste vahel.

Kui külalisi oli juba küllaldaselt kiidetud, siis tuli järg pererahva kätte. Enne lausuti häid sõnu perenaisele, loetleti kõik tema head omadused ja tänutäheks anti talle kolmerealine harmoonika. Siis tuli kiidusõnade kord peremehe kätte, kes kogu aja oli ustavalt seisnud perenaise kõrval ja kes vist endamisi mõtles, et kui just mitte muud, siis vahest üks „valgepea“ ikka kukub pihku; läheks teine pühapäeval päris vaja peaparanduseks. Kui me kõik sedasi ootasime ja jälgisime kõnepidaja isanda liigutusi ja mõttes mõlgutasime, ei tea, mis hea asi see võiks küll olla, siis selgus korraga, et kingitust polegi ja see lubati üle anda alles tuleval aastal. See järele plaksutasime küll kangesti käsi, aga südamesse jäi ikka niisugune imelik tunne, et miks just tuleval aastal, kas tänavusel aastal enam polegi kuid ja päevi. Perenaine sai vist sellest mõttest aru, ta haaras uue harmoonika pihku ja varsti kõlas lõbus lauluviis „Oh, Maali, Maali, sa ei tea, Su rinnal hingata on hea . . .“ Olles mänginud sellel paar niisugust lugu, ei tulnud kellelgi enam peremeest meelde, kuna kogu tähelepanu oli suunatud perenaisele.

Hakkas juba koitma, kui suvatsesin lauast üles tõusta, et suunata sammud koju minekuks. Osa külalisi, peamiselt need, kes kingist ilma

jäid, oli juba lahkunud ja hõredaks jäänud laudkonnad olid moodustanud uusi lauagruppe. Äkitselt valgus värvast sisse salkkond pikakasvulisi daame valgetes südikleitides, pillid kaenlas. See pidi olema itaalia pasunakoor, arvatavasti laevakaptenilt saadetud. Ma mõtlesin endamisi, et itaallased on ju väikese kasvuga rahvas, aga kuidas need daamid on nii pikakasvulised. Agu tõmmunahalised olid nad küll, ainult huuled ja varbaküüned olid veripunased. Elukallidus on lõunamaal vististi suur, miks nad muidu kandisid nii väikesi sandaale, et pool jalga oli üle sandaali otsa. Imelik, et siiani need jalatsid vastu on pidanud.

Ühte ma pean aga ütlemä, et kanged moosekandid olid need itaalia kandi daamid. Polnud neil juhti vaja ega kedagi, anna aga natuke pilliõli ja puhuvad sul järjest kas või viimse päeva laupäevani. Poleks sel laeval olnud tarvidust nii kiiresti merele sõita, siis oleks simman kahtlematult veel praegugi kestnud.

Kuid igal ajal on lõpp. Lõpule jõudis ka Meretare pillerkaar. Uus nädal algas üksluise suvitaja eluga. Põõnutan paar tundi põletava päikese käes, nii et igast hügiaugust pisarad veevad, siis solistan tükk aega soojas merevees ja pärast lõunat patseerin mändide all kuni kõuekärgetused mind tuppa peletavad. Ja hull lugu on selle piksega tänavu. Ühelgi pärastlõunal ei või kindel olla, et kuiva nahaga meistast pääsed.

Vihmase ilmaga otsivad suvitajad ajaviidet ja kõige ilmsüütumaks loetakse müdugi kaardimäng. Kui see mäng hakkab kord käima, ega siis taheta mängu lõpetada ja vihmasele pärastlõunale võetakse lisaks öötunnidki.

Ühel ööl juhtus niisugune imelik lugu, et kas usu või mitte. Kaardirahvas oli oma harilikku kombe kohaselt kibedasti ametis kinnisel rõdul. Ühel peenikesel linnaproual aga kuidagi ei vedanud, kas või nuta. Suits hävib suitsu järele, aga targemat midagi. „Peaks ometi ime korraks sündima ja mina ka mõne pildi saama,“ ohkav proua ahastuses. Ja ime sündiski. Järgmise jaotuse juures tuli kätte kogu mast ässast kuni kaheni. Suur šlemm oli käega katsutav. Kuid seal juhtus midagi iseäralikku. Hetkel, kui pakkumine algas, sähvas rõdult piksejuga läbi ja tugev kõuekärgetus paiskas kaardid läbisegi põrandale. Pärast seda öine kaardimäng kadus esialgu.

Nagu ma juba oma kirjutise alguses tähendasin, on taevas taresid kirjutanud lastega. Siin on neid omi ja võõraid, aga kõik isa-ema lapsed, ja hommikust õhtuni on taredes ümbruses kuulda rõõmsat kilkamist. Pererahva poolt on sihuuke peenike komme sisse seatud, et reedeti pärastlõunat antakse lastele magusat jääd ja rõõsku koort. Esimesel korral olid mudilased oma kõhukesed värsket koort niivõrd tüis kaaninud, et need valutasid järjest mitu päeva. Nüüd on pererahvas kavalam. Koort antakse vähem, selle eest tuuakse koorepeole lapsi lõbustama tare loomastik ehk fauna. Ega neid pole rohkem kui eesel ja konn. Eesel on päris eesli moodi, ainult ta armastab tagurpidi käia ja hoiab oma lopsakad kõrvad pea ligi. Konn on aga hoopis imeloom. Ta on oma kasvult nagu viiepäevane vasikas, kuid palju targem. Viimati tantsis ta flöödi saatel konnatantsu ja lastel oli selline hirm, et nutt aina varuks.

Reedel on tares veel teine tähtis sündmus — tarerahvas külastab vallamaja vihusauna. On päris sauresaun kohe. Ma pidasin mitu tretti

Narva-Jõesuu politseinike-suvitajate võrkpallimängu järgis suur asjahuvilaste pere. Pildil paremalt: Siseminister hr. R. Veermäe abikaasaga, pr. Mets ja hr. major R. Vaharo

SPORDIST POLITSEI PUHKEKODUDES

Narva-Jõesuus

14.—16. juulini s. a. korraldas Politseiametnike Keskkogu Spordisektsioon Narva-Jõesuus politseiametnike puhkekodude- või nn. tared-va-helise võistluse võrkpallimängus. Võist-lusist võtsid osa kõik tared ühe nais- ja ühe meeskonnaga, seega kokku neli naiskonda ja neli meeskonda. Võistlused toimusid kahe kaotuse süsteemis eraldi nais- ja meeskondadele.

Võistlused, mis leidsid aset ligi 300-liikmelise politseipere ees, olid väga pinevad ja huvikülla-sed. Laulukooride lakkamatud ergutushüüded ja virgutused löid võistlusil säärase elektriseeritud õhkkonna, mille taolist ei ole isegi suuri rah-vusvahelisel spordivõistlusil — suurkohtamisel.

Lõppvõistlusi oli tulnud jälgima ka sisemi-nister R. Veermäe abikaasaga, K. Ö. ja tule-

törje juhataja major R. Vaharo, Politseikooli direktor E. Mets ja teisi kõrgemaid politsei-ametnikke.

Naismänges tuli turniiril üldvõit-jaks „Rannatare“ naiskond, koosseisus: prouad Türk, Kutsar ja Laiuks, preilid Priks, Sarap ja Pärtma. Teisele kohale tuli „Pargitare“ naiskond, koosseisus: prouad Pääbo ja Kompus, preilid Pähkel, Tambek ja Kaar. Kolman-dale kohale tuli „Meretare“ naiskond koos-seisus: prouad Valtre, Liivak, Kadak, Luts ja Toom ja prl. Paerand. Neljandale kohale tuli „Jõetare“ naiskond, koosseisus: prouad M. ja L. Voitk, preilid Juhani, Kolmpere, Univer ja Lemmik.

Lõppvõistluses „Rannatare“ naiskond võitis „Pargitare“ naiskonna 15:10 ja 15:13.

Meesmängudes tuli turniiri üldvõitjaks „Rannatare“ meeskond, koosseisus: h-rad Türk, Viks, Uus, Samalo, Pehka, Ebraus ja Tamm. Teisele kohale tuli „Meretare“ meeskond, koosseisus: h-rad Känd, Pilvet, Pank, Kriisk, Veskimets ja Valtre. Kolmandale kohale tuli „Jõetare“ meeskond, koosseisus: h-rad H. Voitk, Tulpe, Karolin, Paavel, Uusna ja Kruus. Neljandale kohale tuli „Pargi-tare“ meeskond, koosseisus: h-rad Kard, Roo-vere, Tambek, Pääbo, Tambek junior ja Pääbo junior.

Lõppvõistluses „Rannatare“ meeskond võitis „Meretare“ meeskonna tulemusega 12:15, 15:13 ja 15:13.

saunas vastu, lootes, et perenaine tuleb ka sau-na poole, paluksin nagu selga pesta ja saaks mõne sõna juttu ajada, aga ta mitte ei tulnud. Mine te neid suuremaa kombeid, Saares oli nagu teisiti.

Nüüd on nädalapäevad mul tares veedetud ja sinne elu-olu on ka minusse nakanud. Lin-narahva kaardimäng pole mul küll veel selge, aga „oma trumbis“ ma vastast pole leidnud. Päril mõnus on siin merekaldal päevi veeta. Tarku mehi oli, kes seesugused tared välja on mõelnud. Siia tahaksin veel tulevikuski suvi-tama tulla.

Taretaja.

KÜLASKÄIK

Vennasrahva politseiametnike

Meie ja vennasrahva soome politseinike vahetorkord on olnud alati sõbralik, meil on ühel või teisel viisil olnud kokkupuuteid teineteisega, misjuures on paljud meist leidnud sõpru teispool lahte ja seega oleme aidanud kaasa kahe vennasrahva vahetorkordade elustamisele ja edustamisele.

6. skp. saabus Helsingist Tallinna sealse politseiametnike koondise ekskursioon, millest osa võttis arvukas politseiametnike pere ja nende ligemaid sõpru. See huvireis oli ühepäevane ja juba 7. aug. öösel lahkusid külalised peale „Poliisimies’i“ peatoimetaja Veikko Ruotsalasega, Kadrioruga, Kadrioru lossiga, südalinnaga ja Toompeaga. Pärast lõunat toimus tutvumine Pirita ranna ja kloostriga. Olnud kõneluses külalistega, tõendasid viimased, et Tallinn oma kaunite parkidega, vana kui ka uue korrasdatud linnaosaga jättis matkajaile meeldiva mulje. Eriti tänulikud olid nad Toompea lossi komandandile kolonel K. Kanepile, kelle lahkel vastutulekul ja kaasabil oli võimalus tutvuda Toompea lossiga ja selle ümbrusega ja kes igasuguseile küsimusile andis lahkelt seletusi.

„Poliisimies’i“ peatoimetaja Veikko Ruotsalainen oli huvitatud meie politsei organisatsioonist ja üritusist, mispärast ta jäigi 8. skp. meie külaliseks.

8. skp. hommikuks jõudime V. Ruotsalasega Narva, kust siirdusime Eesti ja N. Vene piirile. Vähe maad sünpool piiri paistis kaugelt silma kaunis ehitis, ümbritsetud ilusast rohelistest puistestikust. See oli meie piirivalve kordon. Võisime veenduda meie piirivalvurite hoolikuses, puhtusearmastuses ja intelligentsis. Piirile viis meid lahkelt Narva jaamaülem ja meie saatjaks oli hästi rõivastatud piirivalvur. Jõudnud piirile, nägime, kuidas teispool piiri väravaid võeti vastu üle piiri minev rong, kuidas toimus seejuures selle vastuvõtt ja hoolikas rongi läbiotsimine. Nägime vaid kaht vene piirivalvurit, kes pärast rongi läbiotsimist ja vastuvõttu sammusid mõnisaada meetrit raudteed kaudu Venemaa suunas ja pöördusid siis sealpool piiri kasvavasse tihedasse võsastikku. Need olid esialgu ainukesed elavad olendid, keda silmasime sealpool piiri. Kogu venepoolne piirivöö on võsastunud, silm ei näe kaugemale, vaevalt näeb mõne meetri kaugusele. Raudtee ülesõidukohal teispool piiri võisime

Võistlusi juhtisid: peakohtunikuna — Politseitalituse assistent E. Kolmpere, kohtunikena — prefekt R. Kard, komissar R. Türk, abikomissar A. Samalo ja konstaabel H. Voitk.

Võitjate austamine, diplomite ja „auhindade“ üleandmine toimus laupäeval, 16. juuli õhtul „Meretare“ pargis, politsei puhkekodude 3. aastapäeva puhul korraldatud kontsert-peol, millest võtsid osa ka siseminister R. Veermaa abikaasaga ja sotsiaalminister O. Kask.

Diplomid ja „auhinnad“ andis huumoririkka kõne saatel üle Politseikooli dir. E. Mets.

Peol esines Narva-Jõesuus külaskäigul viibitud Tallinna Politseiametnike Kogu orkester J. Kostabi juhatusel.

Kontsertosas esinesid: soololauludega härrad R. Kolmpere ja J. Pilvet, korneti soologa J. Raudvee ja saksofoni soologa K. Ranne. Hobbies meeoleus vältas pidu hilisõhtuni.

20. juulil s. a. korraldas Politseiametnike Keskkogu Spordiseksioon Narva-Jõesuus mererannal politsei tared vahelise võistluse kurnimängus. Võistlusest võtsid osa „Rannatare“, „Meretare“ ja „Jõetare“ meeskonnad. Võistlused korraldati kahe kaotuse süsteemis, kusjuures ühe võistluse võitjaks arvati meeskond, kes viiest game’ist võitis kolm. Mänguväljaks olid kaks 2,5×2,5 m ruutu, mis asusid 5 m teineteisest eemal. Mänguabinõudeks — 5 kurni (pikkus 15 sm ja läbimõõt 5 sm) igas ruudus ja 5 ümmargust ühe meetri pikkust viskekaigast. Kurnidest moodustati järgmised kujud: 1) a e d — viis püsti asetatud kurni ruudu esijoonele, 2) kahur — ruudu esijoone keskel, 3) kaev, 4) vorst ja 5) ümbrik — ruudu nurkades üks lamav kurn ja üks kurn ruudu keskel.

Võistluse võitis „Rannatare“ meeskond, koosseisus: Türk, Sarap, Maavere, Samalo ja Tats. Teisele kohale tuli „Meretare“ meeskond ja kolmandale — Jõetare meeskond.

põõsaste varjus hoolsal silmitsemisel märgata V. Kingisepa büsti. See ei ole suur ega kõrge. Omal ajal hoolitseti selle eest hästi, ümbrus oli puhas ja kuju torkas silma igale piiri küllastajale, kuid praegu näib see seal olevat mahajäetuna. Sammuksime kilomeetreid edasi piirijoonet mööda Eesti-Ingeri sihis ja jõudsime endise Narva-Jamburgi kiviteeni. Nüüd on see tee rohtunud ja seisab kasutamata. Teispool piiri asetseb selle tee ääres N. Vene piiri kõrge vaatetorn. See on piirist eemal ja on nii kõrge, et vaevu palja silmaga võib märgata, ons seal üleval vene piirivalvureid või mitte. Palja silmaga võisime vaid näha teispool piiri Kingisepa kolhoosi karja, kaugel liiklevaid autosid sõduritega, mis tükk maad enne piirile jõudmist pöörduvad Sala mõisa suunas.

Teispool piiri võisime näha viljapõlde, heinakuhje, kuid mitte ühtki elamut ega muud ehitist. Alles aasta eest oli neid veel seal, kuid korruga olevat lõhutud need maha ja elanikud olevat viidud kes teab kuhu.

Tutvusime poolteisetunnisel matkal piiriga, misjärele tõttasime Narva ja sealt edasi N.-

Jõesuhu. Narva-Jõesuus võttis meid lahkelt vastu puhkekodu vanem abikomissar Pallas, kellega seltsis küllastasime sealsetid politseiametnike puhkekodusid ja kes lahkesti andis seletusi meie puhkekodudest. Esmajoones peatusime Jõetares, mis kubises suvitajaist ja mille köögis oli parajasti askeldamist lõunatoidu valmistamisega. Sealt siirdusime Pargitaresse, siis Meretaresse ja lõppeks peatusime Rannatares. Kuigi meie peatus oli lühike, siiski oli külalisel võimalusi saada kõigest vajalikku ülevaadet. N.-Jõesuust tagasisõit toimus Auvere kaudu, kus peatoimetajal Ruotsalaisel oli võimalus linnulennulist ülevaadet saada ka meie põhjarannikust.

Külalise ärasõit Tallinnast toimus 9. augusti hommikul.

Peatoimetaja Ruotsalainen oma kaasametnikega avaldasid soovi, et tulevikus toimuksid matkad mõlema vennasrahva politseinike vahel tihedamalt ja hulgalisemalt. See asjaolu aitaks meid viia teineteisele paljugi lähemale. Oma matkamuljeist lubas peatoimetaja lahkelt sõna võtta „Polüsimies“i“ veergel.

H. P.

Politsei esindaja osavõtt maa- ja linnaomavalitsuste koosolekuist.

Hiljuti jõustunud Maakonnaseaduses on nähtud ette prefekti või tema asetäitja — kohaliku jaoskonna politseikomissari osavõtt maavalitsuse koosolekuist. Selle seadusega on politsei esindajale antud vaid sõnaõigus, kuna aga ta on eemale jäetud igasuguseist otsustustalitusist. See on uudne katse ja loob teatava kontakti võimude kohapealse tööga ja omavalitsuse juhtimisega. Lühikesel seaduse kehtivuse ajal on ilmnenud, et see on õnnestunud samm ja nii paljugi küsimusi on lahendatud mõlema poole koostöö osavõtul vastavalt elu praktilisusele ja -nõuetele.

Linnaseaduses pole ette nähtud sellist korda. Oleks aga siiski väga tarvilik, et politsei esindaja võtaks osa ka linnavalitsuse koosolekuist. Õieti on tegevus ja seisukohtade võtmine linnades rohkem tarvilik. Linnades on inimesed tihedalt asustunud, elu on siin intensiivsem ja linnad leiavad enam küllastamist välisturistide poolt. Siin peavad elu ja tegevust enam normeerima ja reguleerima sundmäärused, mis peavad olema kohaldatavad praktilisele elule ja ajanõudele. On selge, see kõik oleneb linnaomavalitsusest, kuivõrd otstarbekalt on kõik korraldatud. Mõned linnaomavalitsused on kodukaunistamise alal avaldanud suurt agarust ja on leidnud oma linna ilu tõstmiseks ka vastavad summad. Mõningate linnaomavalitsuste tegevuses pole märgata peaaegu mingeid nimetamisväärsed üritusi ja elu ning selle korraldamine

seisab praegu samal tasemel nagu see oli 20 a. tagasi. Näiteks, pole üdse afgatatud vanametsaõit kogumist, sundmäärused osalt vene ja saksa keeles, aastaist 1896, 1909 ja 1913. Eesti Vabariik on juba 20 aastat vana, aga tema linnakodanikud peavad 1896., 1909. ja 1913. a. sundmääruste algtekste lugema veel võõras keeles. Määrusile lisandatud tõlge ei vasta sageli nõudele. Pealeselle puuduvad linna puhtusse, tervishoidu jne. puutuvad ja edustavad määrused. Ka tööaegade kohta puuduvad juuksetööstuses vastavad määrused ja selle tagajärjel tööllised töötavad kas või 24 tundi järeleööda. Eesti seadusandlus ja elu tegelikkus ei salli seda.

Kõike seda arvestades arvan, et kui linnaomavalitsuse koosolekuist võtab osa ka politsei esindaja, oleks võimalusi rohkem paranduste läbiviimiseks linna eluarengus. Praegusis oludes pöörutakse tarbekorral linnaomavalitsuse poole ühe või teise palvega, kuid tagajärjed osutuvad väikesiks.

Praktilisest seisukohast väljudes arvan, et töö oleks tulemusrikkam siis, kui maa- ja linnaomavalitsuse koosolekuist politseiprefekt või tema esindaja ei võtaks osa ainult sõnaõigusega, vaid et tal oleks ka otsustamisõigus. Eriti tähtsat osa etendab see siis, kui otsustamisel ei leia tarvilikud seisukohad pooldamist puhtsubjektiivsel põhjusel.

Tg.

Meie juubilar

Konst. Jakob Tuula 60-aastane

10. aug. s. a. pühitses Ranna r. konstaabel Jakob Tuula oma 60 aasta sünnipäeva ja 20-aastase politseiteenistuse juubelit.

Konstaabel Tuula sündis 10. aug. 1878. a. Viljandimaal, Lustivere vallas talupidaja pojana. Hariduse sai Eesti Aleksandri koolis, kust aga lahkus enne kooli lõppu majanduslikel põhjusil. Kuni sõjaväeteenistusse kutsumiseni tegi isa juures põllutööd. Sundaja teenistusest vabanemisel kutsuti ta Tartumaale Raadi valda urjadniku kohale, kus teenis 1905. a. kuni 1908. a. Politseiteenistusest lahkus vahepeal oma palvel. Maailmasõjast võttis ta osa kuni 1918. a. alguni. Okupatsiooniajal omakaitse organiseerimisest võttis osa. 4. aprillil 1919. a. Tartu Maakonnapolitsei ülema poolt kutsuti ta Ranna valla van.-militsioonääri kohale. 1921. a. lõpetas J. Tuula rajooni-ülemate kursuse. Ta on teeninud vahetpidamatult samas rajoonis tänaseni, olles tuntud õiglase, kohusetruu ja vastutuleliku ametnikuna, millega võitnud kogu valla rahva ja kaaskodanike üldise lugupidamise.

Peale oma otseste teenistuskohuste võtab konstaabel Tuula osa kaitseliidu, tuletõrje ja teiste organisatsioonide tööst.

Ametkond tervitab juubilarit tema tähtpäevade puhul ja soovib palju helgeid ja õnnelikke eluaastaid, edu, tervist ja jõudu.

Tõnis Rõuk 45-aastane

16. aug. s. a. pühitses Tallinna-Harju kriminaalpolitsei vanem-assistent Tõnis Rõuk 45 aasta sünnipäeva, vaadates ühtlasi tagasi 18-aastasele politseiteenistusele.

Tõnis Rõuk sündis 16. aug. 1893. a. Viljandimaal Kabala vallas. Üldhariduse omandas Kabala kihelkonna- ja ministeeriumikoolis.

Sõjaväelasena võttis juubilar osa maailmasõjast algusest kuni revolutsiooni puhkemiseni Balti mere divisjoni suurtükiväe koosseisus ja vabatahtlikuna vabadussõjast algusest kuni lõpuni, algul veltveebliina ja hiljem pataljoni staabi käsundusohvitserina. Vabadussõjas ülesnäidatud teenete ja vahvuse eest on juubilarile annetatud autasuna normaaltalu, mida juubilar ise edukalt majandab.

Politseiteenistusse astus juubilar agendina Viljandi kriminaalpolitseisse 1. juunil 1920. a., kus

ta peatselt ülendati teenistuses ülesnäidatud hoolisuse ja tubliduse eest vanem-assistendiks. Viljandist siirdus ta 1929. a. teenistusse pealinna kriminaalpolitseisse, kus teenib tänini.

Politseiteenistuses on juubilar üles näidanud erilist hoolsust ja püüdlikkust kuritegevuse vastu võitlemisel, mida tõendavad korduvalt saadud kiitused ja autasud. Eeskujulik ja hoolas ametikohuste täitmine ei ole muutnud juubilarit iseloomult ainult politseinikuks, vaid juubilar leiab lugupidamist ka kodanike silmis. Kaasametnike vastu on juubilar alati heatahtlik ja seltsimehelik, ta pole kunagi keeldunud andmast näpunäiteid ja nõu pikaajaliselt kogutud kogemuste salvest. Pikale ja raskele ning närve-pingutavale politseiteenistusele vaatamata pole juubilar kaotanud oma nooruslikult värsket energiat ja on tuntud huumoriküllase ametnikuna.

Soovime juubilarile õnne ja edu.

Abikomissar T. Saarepera 40-aastane

6. aug. s. a. pühitses Kuressaare jaoskonna politseiabikomissar Tõnis Saarepera oma 40. sünnipäeva.

T. Saarepera on sünd. 6. aug. 1898. a. Viljandimaal Sürgavere vallas. Lõpetas Sürgavere valla- ja Suure-Jaani kihelkonnakooli. Viibis lühemat aega isatalus. Astus vabatahtlikuna Vene sõjaväkke ja võttis osa maailmasõjast. Eesti rahvusvägede organiseerimisel tuli kodumaale tagasi ja astus kaitseliitu, määrati abi-rühmaülemaks. 1919. a. maikuu ülendati ohvitseri asetäitjaks ja määrati Tartu linna komandandi komandöömehena abiks. Hiljem teenis komandantuuris kohtuala asjatundjana ja vahiroodu noorema ohvitserina. Politseiteenistusse astus Saarepera 1. apr. 1921. a., millal määrati Tartu linna politsei van.-kordn. k.-t.-ks. ja hiljem politseikursuste lõpetamise järele määrati ta konstaablikuks. 15. juunist 1929. a. oli Kuressaare jaoskonna politseiabikomissariks Orissaares ja 1932. a. kui nimetatud koht likvideeriti, toodi üle samale kohale Kuressaarde, kus praegugi teenib.

Abikomissar T. Saarepera on aktiivselt osa võtnud seltskonnaelust, olles tegev mitmes kohalikus organisatsioonis. Teenistusest vaba aja on ta pühendanud kaitseleidule, olles praegu Kuressaare Malevkonna pealiku abi ja Linnaümbruse kompanii pealik, ka on ta kirglik jahimees.

Teenetemärkidest omab vabadussõja mälestusmärgi ja III kl. Valgeristi.

Palju edu sünnipäevalapsele ka edaspidiseks!

Teatejooks

Teivaskaugushüpe

Politsei Leenistusosalased kuuevõistlused Narvas

19. juulil s. a. korraldas Narva Politseiametnike Kogu Spordisektsioon Narva prefektuuri administratiivpiirkonnas asuvate politseiüksuste vahelised teenistustsefoomuga kuuevõistlused.

Võistluskavas olid järgmised alad: 1) lahinglaskmine püstolist 25 m ühes 50 m jooksuga, 2) teivaskaugushüpe, 3) õppekäsigranaadi vise paigalt, 4) 100 m jooks 30 kg raskuse liivakotiga, 5) teatejooks 3 korda 100 m ja 6) 5 km patrullrännak. Kõik alad sooritati teenistusrõivastuses ja rakmeis.

Igal võistluslalal võis üksus välja panna 5 meest, kusjuures arvestati 3 parema tagajärgi, seejuures oli igal üksusel võimalus igale alale eraldi komplekteerida meeskond eri koosseisus.

Lahinglaskmine toimus Narva Garnisoni laske rajal, kuna ülejäänud võistluslalad sooritati sõjapäe staadionil.

Parimaks üksuseks osutus käesoleval aastal Narva 1. politseijaoskonna meeskond 17 punktiga, võites seega teiskordselt Politseiametnike Keskogu rändauhinna. Teiseks tuli Jõhvi politseijaoskonna meeskond ja kolmandaks Narva 2. politseijaoskonna meeskond.

Tehnilisi tulemusi:

Lahinglaskmine püstolist 25 m ühes 50 m jooksuga (aeg 45 sek.):

1) Jõhvi politseijaoskonna meeskond, koosseisus konstaabel A. Eigo, konstaabel H. Kivi ja kordnik H. Välja, tulemusega 81 silma; 2) Narva 1. pol.-jšk. meeskond, tulemusega 78 silma; 3) Narva 2. pol.-jšk. meeskond, tulemusega 66 silma.

Individuaalselt osutusid parimaiks:

1) kordnik J. Tamm — 35 silma; 2) konstaabel A. Eigo — 33 silma; 3) kordnik H. Välja — 33 s.

Teivaskaugushüpe:

1) Narva 1. pol.-jšk. meeskond, koosseisus konst. S. Etverk, v. kordn. J. Villo ja kordn. B.

Teder, kogusummas 18,02 m; 2) Jõhvi pol.-jšk. meeskond, kogusummas 17,31 m; 3) Narva 2. pol.-jšk. meeskond, kogusummas 16,36 m.

Individuaalselt osutusid parimaiks:

1) konst. A. Voitk, tulemusega 6,66 m; 2) kordn. B. Teder, tulemusega 6,38 m; 3) konst. E. Leis, tulemusega 5,98 m.

100 m jooks 30 kg liivakotiga:

1) Narva 1. pol.-jšk. meeskond, koosseisus konst. S. Etverk, v.-kordn. J. Villo ja kordnik B. Teder, üldajaga 48,1 sek.; 2) Jõhvi pol.-jšk. meeskond, üldajaga 48,7 sek.; 3) Narva 2. pol.-jšk. meeskond, üldajaga 56,2 sek.

Individuaalselt osutusid parimaiks:

1) konst. E. Leis, aeg 15,6 sek.; 2) v.-kordn. J. Villo, aeg 15,8 sek.; 3) konst. A. Voitk, aeg 16,0 sek.

Õppekäsigranaadi vise paigalt:

1) Narva 1. pol.-jšk. meeskond, koosseisus konst. Seppel, konst. Etverk ja kordnik B. Teder, kogusummas 122 m.; 2) Jõhvi pol.-jšk. meeskond, kogusummas 121 m.; 3) Narva 2. pol.-jšk. meeskond, kogusummas 117 m.

Individuaalselt osutusid parimaiks:

1) konst. A. Voitk, tulemusega 47,43 m.; 2) konst. Seppel, tulemusega 43,57 m.; 3) konst. J. Nurk, tulemusega 43,24 m.

Teatejooks 3 korda 100 m.:

1) Narva 1. pol.-jšk. meeskond, koosseisus konst. Etverk, konst. Seppel ja v.-kordn. J. Villo, aeg 41,5 sek.; 2) Jõhvi pol.-jšk. meeskond, aeg 42,2 sek.

5 km patrullrännaku võitis Narva 1. pol.-jšk. meeskond, koosseisus allkonst. A. Kivisto, kordnikud B. Teder ja J. Tamm, ajaga 30.48,2 m.

Individuaalselt tuli üksikaladel üldvõitjaks konst. A. Voitk 28,5 punktiga; 2) konst. S. Etverk — 16,5 punktiga ja 3) konst. E. Leis — 16 punktiga, kes kõik omandasid Kogu poolt väljapandud väärtuslikke individuaalauhindu.

PARIISI SÛRETÉ-

eeskujuks Scotland Yardile

Ameerika kirjanik Fletcher Pratt avaldab väga huvitavaid ja erapooletuid andmeid Pariisi kriminaalpolitsei südamel — Sûreté — kohta, seades selle eeskujuks isegi kuulsale Scotland Yardile. Pratti arvates tuleb Sûreté pidada kõige paremaks ja tagajärjerikkamaks kriminaalpolitsei organisatsiooniks ajaloos, sellele vaatamata, et selle asutuse romantilised saavutused püsivad peamiselt individuaalsel leidlikkusel ja Sherlock Holmes'i lugudega sarnleval tarkusel.

Prantsuse kriminaalpolitseinik, kellele antud juurelda mõni roim, on ainuüksi vastutav selle lahenduse eest. Tema kasutada on sel puhul terve politseidepartemang, võides saada paari sukkade keemilise analüüsi kõrval tarbekorral käsutusse ka rügement sõjaväge. Nende nõuete rahuldamisel ei esitata juurdlevale ametnikule ainustki küsimust. Kui ülemus küsib prantsuse kriminalistilt, missuguseid edusamme tema teinud asja juurdlemisel, vastab see enamikus põikleva naeratusega: „Pst! Saladus. Olen tähtsatel jälgedel.“ Prantsuse kriminalist eelistab hülata eelkõige isikliku leidlikkusega.

Kuulus Alphonse Bertillon äratas oma ülemuse tähelepanu sissemurdja paljastamisega, milleks ei näinud olevat mingeid väljavaateid. Kõllogi näitleja abil lavastas Bertillon kuriteo, nagu ta seda enesele kujutles. Seejärele ta läks kahtlusala kongi vanglasse, kes parajasti magas.

„Mida teete sünn?“ päris unest virgunud varga-poiss, silmates nari ees seisvat kriminalisti. „Märgin üles teie süütunnistuse,“ vastas Bertillon kuivalt. „Suurepärase oli kuulata teie juttu unes, kuidas oma töö läbi viisite.“ Näüd luges Bertillon vargale ette oletatava ülestunnistuse. Varas on hämmastunud kirjelduse täpsusest ja keeldus avameelselt edaspidisest salgamisest.

Teine kuulus prantsuse kriminalist läinud sajandist — Vidocq — sai kuulda, et apaš Gueuvive katseb teda tappa esimesel kohtamisel. Apašiks maskeerituna võitis Vidocq Gueuvive sõpruse ja viimane tegi temale ettepaneku Vidocq'i kõrvaldamisel abiks olla. Vidocq nõustus. Neli ööd valvas Vidocq koos apašiga oma maja läheduses, kuni asi muutus temale lõppeks igavaks. Viimendal ööl murti koos Vidocq'i korterisse, seal andis Vidocq apašile vägeva rusika-hoobi ja vangistas ta.

Prantsuse kurjategijate tegevus nõuab politseiaparaadilt kõrget intelligentsi. Võtame näiteks parun Zeidleri tapmisloo. Parun tapeti nõõri otsa kinnitatud hobuserauaga ja laip asetati peru hobuse lähedusse talli. Taheti tekitada muljet, nagu oleks parun saanud surma hobusekabja löögist. Bertillon tabas sellele vaatamata mõrtsuka, kuna ta tegi kindlaks, et hobusest surmatuna oleks parun pidanud seisma pea peal püsti.

Huvitav on ka „Vandeville“ näitleja André Rancy lugu, kes omas kaks varasteks õpetatud

šimpansi. Nende abil pani Rancy toime hulgalisi vargusi hotellides. Kuid kriminalist M. Bayle viis Rancy kohtu ette, kasutades tema vastu tõendusina ahvi jalajälgi.

Prantsuse kriminaalpolitsei töötab juba pikemat aega teadusliku meetodika alusel. Iga tahes märksa varem, kui see võeti tarvitusele teistes riikides. Hulk aega enne näpupälgede tarvitusele võtmist kuritööde tõendusmaterjalina, sai populaarseks Bertilloni leiutus, et iga inimese kõrvad on erinevad teistest. Seepärast on prantsuse kriminalistid õpetatud eraldama ka tagaotsitavate kurjategijate kõrvu. Selle abil on tabatud mitmed kurjategijad. Keegi Pariisi panga laekur kadus põrandale alla suurema summa omastajana. Ta oli kasvult pikk, paks, pungis silmadega ja mustade kohevil juustega. Varjates ennast politsei eest, näljutas mees enese elavaks luukereks, ajas habemenoaga maha enamiku juukseist ja ülejäänud värvis halliks, pritsis silma tera vähendavat vedelikku, muretses enesele pikad hallid valevurrud, muutis parafiini sissepritsimisega nina kuju, kuid jättis silmapaari vahele kõrvad. Kui ta kepi najal longates esimest korda ilmus oma peiduurkast päevavalgele, tabati ta kohe kriminaalpolitseiniku poolt maskeerimata jäädud kõrvade tõttu.

Prantsuse politseiarst dr. Locard Lyonist on mitmel korral demonstreerinud, et inimesel on hulk teisi kindlaid tunnuseid näpupälgede kõrval, mis aitavad teda otsida. Nii on käesjal asuvad sooned igal inimesel erinevad ja neid on võimatu muuta. Sama võib öelda peopesa joonte kohta. Marseille's püüti kinni mõrvar selle abil, et rannas joostes oli ta kukkudes jätnud oma peopesa jäljendi liivale.

Erinev on igal inimesel ka jala tallaalune, mille läbi sai teenitud karistuse kuulus mõrvar Pranzini. Viimane löikas läbi kolme naise kõrid, sooritades tapmisi sellise ettevaatusega, et vabastas enese enne seda viimase hilbuni riideist. See pidi vältima verepritsmete sattumist riideile. Kuid ühe mõrva puhul jättis Pranzini ettevaatamatult oma jalajälje põrandale vereloiku, mis sai temale saatuslikuks.

Dr. Locard tõendas samuti inimese higiaukude mikrofotoograafiaga, et higiaukude joonistus on igal inimesel samuti erinev nagu jooned sõrmejälgedelgi. Ühel juhtumil murdvaras kasutas oma retkel küünalt. Ta tegi oma töö nii puhtalt, et ei jätnud maha ainustki näpupälge. Siiski oli ta maha raputanud käele kukkunud pisarasuuruse tüki steariini. Kasutanud higiaukude mikrofotoograafiat, õnnestus dr. Locardil selle abil kurjategija paljastada.

Pariisi Sûreté kasutab mitmeid isikut kindlaks tegevaid tõendeid. Tema kartoteegis on kõigi kriminaalse minevikuga isikute näpupäljedid, millimeetrilise täpsusega mõõduid peast, kätest, näppudest, ninast, kõrvade klassifikatsioon ja laialdane informatsioon isiku harjumusi

sist. Rohkem kui kusagil mujal arvestab prantsuse vandekohus neid tõendeid. Sûreté agente on õpetatud tarvitama kõiki võimalikke tõendeid. Sissemurdmise korral võtab kriminalist eelkõige vahajäljendid muukide tarvitamise kohalt, kuna mikroskoobi all omab iga muuk erinevusi teistest omasugustest. Positiivse jälje saamiseks asetatakse vahajäljend trükimustaga kaetud klaasile. Sinna jäävad siis muukrauda iseloomustavad jooned. Sel kombel avastati muide suurem kullasepaari röövimine Pariisis.

Prantsusmaal valitakse kriminaalpolitseinikud sõjaväe teenistusest vabanenud noorte seast. Need on politseiteenistuseks ilma igasuguse ettevalmistuseta, kuid peavad omama hea haridusliku taseme. Tulevased kriminalistid saadetakse kursusele, kus algul tehakse tegemist Gaboriaus' detektiivjuttude ja Sherlock Holmes'i lugude analüüsimisega. Mõned Sherlock Holmes'i aforismid on saanud Sûreté's juba vanasõnaks, nagu näiteks: vaate ja ära vahi ringi! ja vähimigi üksikasi ei ole küllaldane olla tähtsusetu.

Sûreté on järele teinud ka Sherlock Holmes'i meetodeid. Kes on lugenud neid Conan Doyle'i lugusid, see teab, et ühes neist leidub traktaat tubakatüha erinevustest. Sama meetod on kasutamist leidnud ka prantsuse kriminaalpolitsei laboratooriumes. Lisaks sellele on veel teisi alasid, nagu uurimused huultepulkade erinevusest, värvitud huulte jäljendeist jne. Süüriias avastati mõrtsukatöö seega, et saadi jälile lõbusnaisel, kes allkirja asemel aetas kirjale oma värvitud huulte jäljendi.

Samuti pööratakse suurt tähelepanu jäljendeile, mida jätavad riided pehmetele pindadele. Kurjategijate reetjainena on võetud arvesse isegi meie keha parasüidid. Nii väis dr. Locard kohtu ette mõrtsuka, kes koos mõrtsukatöö kohale ebaõnnestult jätetud muustusega „unustas“ sinna nimekaardina erilise liigi paelussi mune. Nende munade muneja avastati hiljem kurjategija kohus.

Muidugi ei ole prantsuse kriminaalpolitsei süsteem igal alal tüüsilik. Juhtumeid, kus puuduvad materiaalsed asitõendid, nagu pettuste, valeraha valmistamiste jne. puhul, on leiutada veel küllaltki uut. Kui leidub vähimigi jälg, mis esimesel vaatlusel võib osutada isegi tähtsusetuks, võib olla kindel, et prantsuse kriminalistid on sel puhul ületamatud.

Kohus „allmaailma kohtu“ üle

Pariisi kohtul oli käesoleva aasta märtsi lõpul haruldane juhus mõista kohut kuritegelise maailma kohtu tegevuse üle.

Keegi noor tütarlaps mõisteti reetmise eest kurjategijate „aukohtu“ poolt võrdlemisi raske karistuse alla. Ta oli nimelt oma kurjategijast armukese, kes teda metsikult kohtles, politseile üles annud, mille tagajärjel ta sattus pikemaks ajaks vanglasse. Sissekukkunud läks korda

saata vanglast kaebekiri „aukohtu prokurörile“. Kaebelune toimetati seejärel kohtu ette ja teda karistati suurema rahatrahviga allmaailma kasuks ning lisaks keelati talle kaheks aastaks Pariisis elamine. Keeluaaja pidi ta veetma provintsis kohtu poolt määratud armukese järelevalve all. Kui nüüd „karistatule“ osteti pileet provintsi sõiduks ja ta toimetati vastava valve all jaama, õnnestus tal saatjate käest põgeneda. Ta ruttas kriminaalpolitseisse ja andis omakorda kogu „auliku kohtu“ üles.

Et tütarlast edasise vägivalda eest kaitseda, paigutati ta politsei arestimajja. Saadud andmeil politseil läks korda kogu seltskonda õige kohtu ette toimetada, ehkki politsei algul ei võtnud tütarlapse avaldust kuigi tõsiselt. Kohtu esimees ja prokurör said kumbki 3 aastat vangistust, liikmed — veidi vähem. Kuid ka kaebaja ise ei tulnud puhtalt välja: politseil oli tema vastu varuks süüdistus ühest murdvargusest osavõtmises ja selle eest sai ta 1 aasta vangistust.

Süütegude arv Saksamaal 1937. a.

Politseilise kriminaalstatistika järgi toimus Saksamaal 1937. aastal üldse 818.173 süütegu eelmise aasta 833.641 vastu; seega süütegude arvu vähenemine 1,9%. Siia juurde peab tähendama, et kriminaalpolitsei ümberkorraldamise tõttu (krim.-politsei järk-järguline riigistamine ja tema tegevuse laiendamine ka maale) on kuritegevuse vastu võitlemine muutunud tunduvalt tõhusamaks, eriti maal.

Üksikute liikide järgi toimitud süütegudest oli:

lihtvargusi	387.779
kolmasi	182.821
raskeid vargusi	89.644
raiskamisi	72.795
sugukõlvatuid tegusid	21.987
sugukõlvatuid tegusid lastega	16.325
loomuvastaseid sugukõlvatusi	14.514
tulesüütamisi ja tulega hooletult ümberkäimisi	10.974
varguse kaasaaitamisi	8.574
tasku- ja pakivargusi	7.472
röövimisi ja väljapressimisi	1.685
uimastusainetega kaubitsemisi	1.287
tapmisi	1.034
kehavigastusi, millele järgnes surm	917
lapsetapmisi	365

Et ka politsei tegevus ei jäänud tagajärjeta, seda näitavad avalikuks tehtud süütegude arvud. Nimelt tehti toimitud süütegudest üldse avalikuks 535.642 ehk 65,5%, üksikute süüteoliikide järgi:

loomuvastaseid sugukõlvatusi	14.408	ehk 99,3%
varguses kaasaaitamisi	8.404	„ 98,0 „
uimastusainetega kaubitsemisi	1.253	„ 97,4 „
kelmusi	168.888	„ 92,9 „
kehavigastusi, millele järgnes surm	840	„ 91,6 „
tapmisi	927	„ 89,7 „
raiskamisi	64.819	„ 89,1 „
lapsetapmisi	309	„ 84,7 „
sugukõlvatuid tegusid lastega	13.696	„ 83,9 „
tulesüütamisi hooletusest	6.263	„ 81,3 „
sugukõlvatuid tegusid	15.091	„ 68,6 „
tahtlikke tulesüütamisi	1.936	„ 59,8 „
röövimisi	889	„ 52,8 „

lihtvargusi 194.029 ehk 50,0%
 raskeid vargusi 40.546 „ 45,2 „
 tasku- ja pakivargusi 3.336 „ 44,6 „

Olgu tähendatud, et kui eelmisi arvusid tahame võrrelda meie vastavate arvudega, siis tuleb neid ligikaudu 50 korda vähendada.

Kriminalist 80.000 tuttavaga.

Scotland Yard leinab üht oma tublimat ametnikku: suri Herbert Joyce, kes pikemat aega töötas Londoni politseipresiidiumis. Herbert Joyce oli Inglismaal tuntud kui „mees 80.000 tuttavaga“. Tema mälu oli haruldane võime, kord nähtud nägu pidada aastakümnete kestel meeles. Sama hea oli tema mälu ka nende isikute kohta käivate andmete suhtes. Kui „elav arhiiv“ tundis Herbert Joyce ümmarguselt 80.000 isikut, inglasi ja välismaalasi, ja võis seetõttu anda andmeid juurdluste jätkamiseks ka neil juhtumel, kui kõik teised andmete allikad jätsid politsei hätta.

Mürki vandemeestele.

Lüttichis peetud suurel mürgisegajate protsessil leidis aset kohtu ajaloo harukordne sündmus, et vandemehed pidid asja selgitamise huvides maitsema mürki — digitalini, millega kohtualune Becker mürgitas inimesi, segades digitalini tee hulka. Pärast seda, kui kohus oli üle kuulanud 300 tunnistajat, nõudis kaitsja, et vandemehed isiklikult maitsemise teel veenduksid, kuivõrd digitalin tee hulka segatuna muudab selle maitset. Asjatundja arsti järelevalve all lisati klaasitüele teele hulka inimesele surmavalt mõjuv annus digitalini ja igaüks viiest vandemehest maitstes teest lonksukese, mis polnud inimesele ohtlik.

Surmanuhtlus autoröövleile Saksamaal.

Kuna Saksamaal on sagenenud autosõitjaile kallaletungimised teel, pandi seal maksuma seadus, mis surmanuhtlusega karistab igaüht, kes tekitab autoõnnetuse röövimise eesmärgiga. Mainitud seaduse põhjal mõisteti surma vennad Götzed, kes pannud toime rea kallaletunge autosõitjaile maanteel.

Leivakotivarga äpardus.

Lõbus lugu leidis neil päevil aset Berliinis Moabiti kiirkohtus. 27-a. Ervin H. seisis kohtu ees ja pihitis salgamatult kõik oma väikesed varguselood.

„Te olite siis majanduslikult väljapääsematus seisukorras ja näppasite elukorterite uste eest leiba ja piimapudeleid ainult selleks, et kustutada oma nälga ja janu?“ tegi kohtunik kokkuvõtte kaebealuse jutust. „Jah, härra kohtunik“, kinnitas kaebealune, „raha mul enam polnud ja elada ma ometi tahtsin“.

„Millises linnaosas te siis peamiselt vargusi toimetasite?“ — „Peamiselt Moabitis, Hansapiirkonnas“, vastas leivavaras paha aimamata.

„Siis ma mõtlen, et teie olitegi see, kes ühel hommikul tegi külaskäigu ka minu juurde ja viis minu esikust ära leivavedaja poolt sinna pandud leiva“, ütles kohtunik tagasihoitud muigega.

Kohtualusel oli ilmselt nii piinlik, et ta meeleldi oleks maa alla vajunud. Kohtunik aga ütles: „Tookord ma ei tõstnud kaebust ja ei võta süükküsimust üles ka praegu, sest ma usun, et te toimisite hädasunnil.“

Kuna saksa seaduste järgi taoliste süütegude eest karistus määratakse ainult kahjukannataja poolt kaebuse tõstmisel, teised kahjukannatajad pole aga esinenud kaebusega, pani kohtunik süüdistusaja Ervin H. vastu seisma.

Eksamid jalgrattureile Lätis.

Läti siseministeeriumi administratiivdepartemangu direktor J. Anschmits kinnitas jalgrattasõitjate katsete kava. Jalgrattaloo saamiseks sooritatava katse kavas on üldse 65 küsimust, mis käsitlevad jalgrattasõitjale vajalisi teadmisi üldisest liiklemismäärusist ja jalgratturi õieti teotsemist mitmesuguseis eriolukorras.

Edaspidi antakse Lätis jalgrattanumber ja sõiduluba ainult neile, kes on sooritanud katse sõiduuskuses ja liiklemismääruste tundmises. Linnades toimuvad jalgratturite katsed prefektuuri või kreisipolitsei esindaja ees, kuna maal toimetavad eksamineerimist kohalikud vanemad politseivõimu esindajad. Katsetatavale esitatakse kavas leiduvast 65 küsimusest vähemalt kümme ja katse loetakse sooritatuks, kui õieti on vastatud vähemalt kaks kolmandikku esitatud küsimusist. Kui jalgratta omanik sureb või enam ei kasuta jalgrattanumbrit, tuleb number ja sõiduluba ühe kuu kestel ära anda kohalikkude politseijaoskonda.

Pariisi naispolitsei likvideeriti.

Aasta tagasi moodustati Pariisi politseiprefektuuri juures naispolitseinike salk. Seelikuis politseinikud pidid võitlema varguste vastu suurtes magasinides, hoidma vaos prostitutsiooni, kaitsema lapsi tänava halva mõju eest ja võitlema heade kommete rikkumise vastu. Nüüd on see katse osutunud ebaotstarbekohaseks, sest prefekti dekreediga likvideeritakse Pariisi naispolitsei. Teenistuses olivad naispolitseinikud viiakse rahvatervishoiu-ministeeriumi alla, kus nad edasi töötavad sotsiaalassistentidena, ilma et neil oleks õigust kanda politseivormi.

Miks inimesed joovad endid purju.

Inglise linna Brightoni politseidirektsioon korraldas 300 joobnud oleku juhtumil uurimuse põhjuste üle, miks inimesed joovad endid joobnuks.

136 politsei kätte sattunud joobnust olid jooma sattunud sõprade läbi, 89 olid harjumusjoodikud, 52 püüdsid joomisega summutada muresid, 18 isikut oli alkoholi tarvitanud kui arstimid ja seejuures sattunud liialdusse, 6 isikut oli harjunud iga päev külastama kõrtsi, 5 isikut oli olnud kõht tühi ja joobnuks jäämine tuli seetõttu väikese hulga alkoholi tarvitamise järele, 3 isikut oli see äpardus juhtunud pensiooni kättesaamise päeval, 2 jäi joobnuks seetõttu, et nad polnud alkoholiga harjunud ja üks joobnuist oli ise mixer, cocktailisegaja, kes liiga suurte söömudega maitstes segatavaid jooke.

Õlu põhjustas joobnud oleku 131 juhtumil, cocktail 49, viski 43, vein 12 ja naps 3 juhtumil.

Küsimusi ja vastuseid

J. A. Küsimus. KKS § 919 põhjal toimetatakse juurdlust KrS § 587 ettenähtud süüteoos, kuid sama seadustiku § 931 järgi kuulub omavalitselise metsaraiumise, -riisumise või -rikkumise asjus süüdistamise õigus üldises korras süüteoost kannatanule. Kuidas mõista nimetatud paragrahvide eeskirju: kas politseil on õigus juurdluse alustamiseks KrS § 587 ettenähtud süüteoos ilma kahjukannataja kaebuseta, kas politseil on kohtus süüdistamise õigus mainitud süüteoos ja kas süüteoost kannatanu saab lõpetada igal ajal mainitud süüteo?

Vastus. KrS § 587 ettenähtud süütegu on avaliksüüdistuse korras jälitav süütegu, mis pärast politsei on kohustatud tähendatud süüteoos alustama juurdlust ametkohuslikult, vaatamata sellele, et süüteoost kannatanu ei ole esinenud kaebusega. KKS § 919 järgi tuleb igas KrS § 587 ettenähtud süüteoos toimetada juurlus, KKS § 992 näeb ette, kes on juurdluse toimetajaks, ja KKS § 930 määrab juurdluse kohtule esitamise korra. Kuigi jaoskonnakohtule alluva isik-avaliksüüdistuse asjus kohtus süüdistamise õigus üldreeglina kuulub paralleelselt süüteoost kannatanule ja politseile, teeb KKS § 931 sellest erandi KrS § 587 ettenähtud süüteoos asjas, määrates tähendatud süüteoos asjas kohtus süüdistamise õiguse süüteoost kannatanule. Kuna aga KrS § 587 ettenähtud süütegu on siiski avaliksüüdistuse korras jälitav süütegu, ei saa süüteoost kannatanu tähendatud süüteoosaja oma soovil lõpetada.

R. K. Küsimus. Äride ja kontorite töökorralduse seadus näeb ette pühapäevadel puhkeajad töövõtjatele ja määritleb ka tööd, mis võib teha pühapäevadel. Kas tarvitajate ühingu kaupluste vastutavad müüjad, kes ühtlasi kannavad ärijuhi nimetust, kuid tegelevad kaupluses kaubamüüjainena, tuleb lugeda töövõtjaks, kelle kohta on kehtivad selle seaduse § 5—11 eeskirjad, või tuleb lugeda neid ärijuhtideks § 14 p. 1 järgi, ja kas tähendatud ärijuht võib kaupluses pühapäevadel endiselt edasi kaubelda, kui on selleks päevaks igapäevased abilised asendatud uutega, või peab kauplus olema suletud § 11 ja 7 p. 1—3 põhjal?

Vastus. Äride ja kontorite töökorralduse seaduse (R. T. 1938, 42, 400) § 5—11 eeskirjad ärides ja kontoreis töötavate töövõtjate töö- ja puhkeaja normeerimise kohta ei ole kehtivad sama seaduse § 14 p. 1 juhatusel nende töövõtjate kohta, kelle ülesandeks on tööde juhtimine ja järelevalve. Seadus loetleb siin näitena direktoreid, prokuriste ja ärijuhte, kuid neid võib olla ka teiste nimetuste all. Ei olegi tähtis, et töövõtja, kellel lasub tööde juhtimine ja järelevalve, teeb äris või kontoris ühtlasi ka mõnda muud tööd, näiteks müüb leti taga, sest seaduseandja ei nõua § 14 p. 1 tähendatud isikuil, et nende ülesandeks oleks ainult tööde juhtimine ja järele-

valve. Kuna tarvitajate ühingu vastutava müüja ülesandeks on tööde juhtimine ja järelevalve ühingu kaupluses, olgugi et ta ühtlasi tegeleb kaupluses müügiga, kuulub ka tarvitajate ühingu vastutav müüja (ärijuht) § 14 p. 1 tähendatud erandite hulka, mis pärast tarvitajate ühingu vastutava müüja (ärijuhi) kohta ei ole kehtivad Äride ja kontorite töökorralduse seaduse (R. T. 1938, 42, 400) § 5—11 eeskirjad töö- ja puhkeaja normeerimisest.

H. V. Küsimus. Kas riigiteenijal on õigus saada tagasi oma alaealise haige lapse haigemajja transporditeerimise kuludega ühes ka lapse saatja sõidukulud raudteel, kes oli sunnitud viima lapse kohaliku arsti ettekirjutise põhjal maalt Tartu ülikooli närvikliinikusse ravimisele?

Vastus. Riigiteenijate, -tööliste ja õppejõudude haiguskindlustuse korraldamise määrus (R. T. 1937, 79, 646), mis teatavil juhtumeil võimaldab haige raviasutusse sõiduga ühenduses olevate sõidukulude tasumise, ei näe ette, et tasumisele kuuluksid ka haige saatja sõidukulud, olgugi et saatja oli haigele paratamatult tarvilik, kas või näiteks haige lapse paigutamisel raviasutusse. Seepärast kuuluvad tasumisele ainult haige enese sõidukulud.

V. K. Küsimus. Olin paigutatud tervislikel põhjustel Taagepera sanatooriumi ravile. Kas on mul riigiteenijana õigus tagasi saada sõidukulud raviasutusse määral, nagu see on ette nähtud Riigit., -tööliste ja õppejõudude haiguskindlustuse korraldamise määruse (R. T. 1937, 79, 646) § 14, sest ravimine sanatooriumis oli vajalik arsti tõendusel?

Vastus. Riigiteenijate, -tööliste ja õppejõudude haiguskindlustuse korraldamise määruse (R. T. 1937, 79, 646) § 14 järgi ei ole raviasutusse sõiduga seotud sõidukulude tasumiseks sellest üksi küllalt, et raviv arst on teinud korralduse haige paigutamiseks raviasutusse. Kuigi raviv arst on teinud korralduse haige paigutamiseks raviasutusse, tasutakse sõidukulud ainult sel juhtumil, kui raviv arst või ka raviasutus on annud kirjaliku tõenduse, et haige tervisliku seisundi tõttu oli sõit raviasutusse vajalik. Eeltähendatud juhtumil tasutakse sõidukulud määruse § 14 viimases lõikes ettenähtud ulatuses, s. t. tasuta ravi puhul tasub kindlustuskandja sõidukulud täies ulatuses sõidukulude tasunormide piires, teisel juhtumil aga samade protsentide ulatuses kui tasutakse ravikulud.

M. R. Küsimus. Olen teeninud E. V. poliitiseis 16. okt. 1919 kuni käesoleva ajani. Vene sõjaväes teenisin sundaega 15. okt. 1902 kuni 6. aug. 1906. Selle teenistuse aja sees 1905. a. võtsin osa Vene-Jaapani sõjast. Maailmasõja algul augustis 1914. a. mobilisatsiooni puhul astusin teenistusse Vene sõjaväkke, kus teenisin Eesti Vabariigi piires kuni 10. jaanuarini 1918. Kas ülaltähendatud Vene sõjaväes teenitud aja eest on mul õigus saada pensioni?

AMETLIK OSA

Politseitalituses on registreeritud:

1) karusnahalooma- ja linnukasvatust käsitava sisuga ajakiri „Karusnahaloomakasvatataja arhiiv”, ilmub Tallinnas, 12 korda aastas; väljaandja ja vastutav toimetaja — Rudolf Zero;

2) venekeelne vaimuliku sisuga ajakiri „Valguse kiired“ (Lutši sveta), ilmub Tallinnas neli korda aastas; väljaandja ja vastutav toimetaja — Julius Vieckmann;

3) raamatukogundust käsitava sisuga ajakiri „Raamatukogu”, ilmub Tallinnas, neli korda aastas; väljaandja — Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing ja vastutav toimetaja — Aleksander Sibul, ja

4) suvitusleht „Haapsalu kuurordi teated“, ilmub Haapsalus, kaks korda nädalas; väljaandja — Haapsalu Linnavalitsus ja vastutav toimetaja — Olaf Pöhl.

Vastus. Vene sõjaväes teenitud aja arvestamisel pensioniõigusliku teenistusajana tuleb teha vahet ühest küljest nende Pensioni seaduse järgi pensioniõiguslike isikute vahel, kes on olnud Eesti sõjaväes ohvitseriks, sõjaväeametnikuks või üleajateenijaks ja vastavad Sõjaväelaste pensioni seaduse § 49 nõudeile, ning teisest küljest kõigi teiste Pensioni seaduse järgi pensioniõiguslike isikute vahel.

Ohvitseridel, sõjaväeametnikel ja üleajateenijail, kes vastavad Sõjaväelaste pensioni seaduse § 49 ettenähtud eeskirjadele, see tähendab, kes astunud Eesti sõjaväe teenistusse enne 6. detsembrist 1919 või astudes Eesti sõjaväe tee-

nistusse pärast 6. detsembrist 1919 teenisid Eesti sõjaväes vähemalt 5 aastat, võetakse arvesse teenistus Vene sõjaväes ohvitserina, sõjaväeametnikuna, sõjaväeametniku asetäitjana, sõjaväelise õppeasutuse õpilasena, vabatahtlikuna, üleajateenijana ja ajateenijana kuni 6. detsembrini 1917 (v. k. j.).

Kõigil teistel Pensioni seaduse järgi pensioniõiguslikel isikuil võetakse teenistus Vene sõjaväes arvesse ainult niivõrd, kuivõrd see kuulub üldse arvestamisele Vene riigi teenistuses oldud aja arvestamise üldeeskirjade järgi. Vene riigi teenistuses oldud aja arvestamise üldeeskirjade järgi (Pensioni seaduse § 26 esimene lõige, R. T. 1938, 39, 360 redaktsioonis) arvestatakse pensioniõiguslikule isikule, kes on olnud vähemalt 5 aastat pensioniõiguslikus teenistuses, ka aeg, mis ta on olnud Vene riigi teenistuses, kui see teenistus arvestati pensioni väljateenimise ajana või andis õiguse väljateenitud aja eest pensioni või tagasimaksu saamiseks riigikassast või erikapitalidest või kassadest, mis olid Vene riigi asutuste käsutada. Seejuures arvestatakse tähendatud teenistus 15. nov. 1917 (v. k. j.).

Sundaja teenimist Vene sõjaväes ei loetud aga üldiselt teenimiseks riigiasutuses (ega käinud ka sundaja teenija Vene sõjaväes riigiteenija mõiste alla (R. o. 42/28), mis pärast sundaja teenimine Vene sõjaväes ei tule Pensioni seaduse § 26 esimese lõike alusel arvestamisele pensioniõigusliku teenistusajana. Samuti ei tule arvestamisele teenimine Vene sõjaväes mobilisatsiooni korras, kuna vene seadus ei olnud ette nähtud, et sõjaväe mobiliseerituile arvestatakse nende teenistus sõjaväes pensioni väljateenimise ajana.

Seepärast ei saa tulla arvestamisele pensioniõigusliku teenistusajana sundaja teenimine Vene sõjaväes 15. okt. 1902 kuni 6. aug. 1906 ega ka teenistus Vene sõjaväes mobilisatsiooni puhul alates 1914. a. Kui Teie olete teeninud Eesti rahvuslikes väeosis, võetakse see aeg arvesse alates 6. detsembrist 1917 kuni väeosa likvideerimiseni.

TOIMETUS JA TALITUS: Toompea loss, Tallinnas. Telef.: toimetus 471-90, talitus 448-92. Jooksev arve Eesti Pangas 543. Posti jooksev arve 377. Postkast 438. **Tellimishind:** aastas Kr. 6.—, poolaastas Kr. 3.—, Üksiknumber 30 snt. **Kuulutuste hinnad:** 1/4 lk. Kr. 60.—, 1/2 lk. Kr. 30.—, 1/4 lk. Kr. 15.—, 1/8 lk. Kr. 7.50. Välis- ja esimene sisekaas Kr. 100.—. Tagumine sisekaas Kr. 75.—. Pea- ja vastutav toimetaja: **A. Liit.** Tegev toimetaja: **H. Pöldvere.** Väljaandja: **Politseiametnike Keskkoogu.**

SPEDITSIOON- JA TRANSPORTÜHING „ESRA“

Tallinn, Vene tänav 6. Telefonid: kontor 448-12, tollis 459-97.

● SPEDITSIOON ● KINNITUS

Hooaja väljamüük

15. — 31. augustini.

Igasuguseid riidereste
suure hinnaalandusega.

RIIDEKAUPLUS E. LURJE

TALLINN, VÄIKE KARJA 10, TELEF. 468-61.

Jälgige restide vaateakent!

- **Haavlipüssid**
- **Kuulipüssid**
- **Püstolid**

Haavli- ja kuulipadrunid. Kõik jahitarbed.

Laskeriistade parandustöökoda.

Püssirohi Wolff & Co. Walsrode suitsuta, Kuld-Pöder,
Hunt, Karu jne.

K-m. LIER & ROSSBAUM

Tallinn, Viru tän. 7. Telef. 433-34, 479-79.

Hästimaitšvad on

RIKO

ŠOKOLAAD JA KOMPVEKID

TALLINN, PALDISKI MNT. 43.

**Dürkopp • Reece • Lewis •
Union Special**

õmblusmasinaid

rätsepa-, trikootaazi-, saapapealse-,
sadulsepa- ja pesutööstustele.

Müüb O/Y MERCANTILE, Helsingi

Esindaja ins. **Erich Kriisa,**

Tallinn, Vana Posti tän. 8. Kõnetraat 451-81.

Whishaw Ltd.

Tallinn, Narva maantee nr. 58.

EKSPORT: **LINA JA LINASEEME.**

IMPORT: **KANEP, SISAL JNE.**

Kasti- ja puukiutööstus

„STANDARD“

Tallinn, Siimoni tän. 1, telefon 314-19

*Valmistab igasuguseid pakk-kaste eksport-
ja siseturu tarbeks soodsate hindadega.*

Piirituse Puhastamise Vabrikute O-ü.

TALLINNA

*Tallinn, Merepuiestee 15.
Telefon 304-26.*

VIINAVABRIK

*Napsid, liköörid,
konjakid.*

Parfümeeria.

Naha- ja karusnahatööstus

Vennad A. & R. HOFF

VABRIK: Viljandis, Jaama 8.
Telefon 1-32.

LADU: Tallinnas, Vene 13.
Telefon 432-09.

Soovitame oma vabriku karusnahkade osakonnast:

kodu- ja välismaa karusnahku, karakul, skunks, kanguru, opossum
ja kõiksugu imitatsioone, nagu: nugis, murmel, nutriett, oposett jne. jne.

M ü ü k a i n u l t s u u r e l a r v u l .

Graafiline asutis

«LIGRA»

Tallinn, Narva mnt. 13/15. Tel. 303-11.

Valmistab kõiksugu
kivitrükitöid
korralikult, asjatundlikult
ja odavate hindadega.